

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi perintätoiminnan luvanvaraisuudesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki perintätoiminnan luvanvaraisuudesta. Ehdotuksen mukaan saatavien perintä toisen lukuun olisi yleensä luvanvaraista. Omat saatavansa velkoja voisi jatkossakin periä ilman toimilupaa.

Ehdotuksen mukaan lupa perintätoiminnan harjoittamiseen myönnettäisiin hakijalle, joka on luotettava ja vakavarainen. Hänellä olisi oltava palveluksessaan saatavien perintään perehtynyt perintätoiminnasta vastaava henkilö, jonka tehtävänä on huolehtia siitä,

että perintätoimintaa harjoitetaan lainmukaisesti. Hakijan olisi myös kyettävä huolehtimaan toimeksiantajan lukuun perittävistä varoista sekä toimeksiantajaa ja velallista koskevien tietojen suojaamisesta.

Ehdotuksen mukaan lupa- ja valvontaviranomaisena toimisi Etelä-Suomen lääninhalitus.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	3
1. Johdanto	3
2. Nykytila ja käytäntö	3
2.1. Lainsäädäntö	3
Vapaaehtoista perintää koskeva lainsäädäntö	3
Ehdotus laiksi saatavien perinnästä	3
2.2. Käytäntö	4
2.3. Ulkomaiden lainsäädäntö ja kansainvälinen kehitys	5
Ruotsi	5
Norja	5
Tanska	6
Euroopan talousalue	6
2.4. Nykytilan arviointi	6
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	7
3.1. Tavoitteet	7
3.2. Selvitetyt vaihtoehdot	7
Ilmoitusjärjestelmän ja lupajärjestelmän vertailu	7
Lupa- ja valvontaviranomainen	8
Perintätoiminnan harjoittajan vakavaraisuuden turvaaminen	9
3.3. Keskeiset ehdotukset	11
4. Esityksen vaikutukset	11
4.1. Taloudelliset vaikutukset	11
Valtiontaloudelliset vaikutukset	11
Vaikutukset yritystoiminnalle	12
4.2. Henkilöstövaikutukset	12
5. Asian valmistelu	12
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	12
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	14
1. Laki perintätoiminnan luvanvaraisuudesta	14
2. Voimaantulo	23
3. Säättämisjärjestys	23
LAKIEHDOTUS:	
Laki perintätoiminnan luvanvaraisuudesta	24

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Perinnällä tarkoitetaan kaikkia niitä toimenpiteitä, joihin velkoja ryhtyy saadakseen suorituksen velalliselta. Perintä voidaan jakaa vapaaehtoiseen perintään ja ulosottoperintään. Vapaaehtoisella perinnällä tarkoitetaan velkojan itsensä tai tämän asiamiehen perintätoimia, joilla pyritään saamaan velalliselta suoritus ilman pakkotoimenpiteitä. Ulosottoperintä on viranomaisen harjoittamaa perintää, jossa on mahdollisuus käyttää pakkoa.

Perinnässä velkoja tai tämän asiamies voi aluksi kehottaa velallista täyttämään veloitteensa, vaatia kuittausta tai ehdottaa maksujärjestelyä. Jollei velallinen vapaaehtoisesti suorita saatavaa, velkoja voi halutessaan jatkaa perintää hankkimalla tuomioistuimesta ulosottoperusteen ja kääntymällä tämän jälkeen ulosottoviranomaisten puoleen. Muun muassa verot ja eräät julkisoikeudelliset maksut ovat ulosottokelpoisia ilman eripäätöstä.

2. Nykytila ja käytäntö

2.1. Lainsäädäntö

Vapaaehtoista perintää koskeva lainsäädäntö

Suomessa perintätoiminta ei ole luvanvaraista, vaan sitä saa harjoittaa kuka tahansa, joka täyttää elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919), jäljempänä *elinkeinolaki*, 1 §:ssä säädetty edellytykset.

Perintätoimintaa koskevaa yleislakia ei toistaiseksi ole säädetty, mutta eräissä erityislaeissa on perintätoimintaa koskevia nimenomaisia säännöksiä. Henkilörekisterilain (471/1987) 30 §:n 2 momentin mukaan se, joka elinkeinona harjoittaa perintätoimintaa ja tässä toiminnassa käyttää tai käsittelee henkilörekistereitä ja niissä olevia tietoja, on velvollinen tekemään ilmoituksen toiminnastaan tietosuojavaltuutetulle. Kauppaedustajan on kauppaedustajista ja myyntimiehistä annetun lain (417/1992) 16 §:n mukaan pidettävä vastaanottamansa varat erillään muista varoista, jos hänen tehtäväkseen on annettu maksujen periminen. Kauppaedusta-

jalla on oikeus saada maksujen perimisestä kohtuullinen palkkio, jollei kauppaedustajan provision ole tarkoitettu sisältävän korvausta myös tästä tehtävästä.

Sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnasta annetun lain (1061/1978) 1 §:n yleislauskeen mukaan elinkeinotoiminnassa ei saa käyttää hyvän liiketavan vastaista tai muutoin toisen elinkeinonharjoittajan kannalta sopimatonta menettelyä. Markkina-tuomioistuin voi kieltää elinkeinonharjoittajaa jatkamasta tai uudistamasta tällaista menettelyä. Lain säännöksiä voidaan soveltaa myös perintämenettelyyn.

Rikoslaisissa (39/1889) on niin ikään säännöksiä, jotka voivat tulla sovellettaviksi epäasianmukaisesti harjoitettavaan perintätoimintaan. Esimerkkeinä epäasianmukaisessa perintätoiminnassa mahdollisesti tehtävistä rangaistaviksi säädettyistä teoista voidaan mainita kavallus, kiristys ja kiskonta.

Ehdotus laiksi saatavien perinnästä

Eduskunnassa on parhaillaan käsiteltävänä hallituksen esitys laiksi saatavien perinnästä ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 199/1996 vp), jäljempänä *perintälakiesitys*. Esityksen mukaan saatavien perintää koskevaa lakia sovelletaan eräänntyneen saatavan perintään, jossa pyritään saamaan maksusuoritus vapaaehtoisesti. Laki koskisi sekä velkojan itsensä suorittamaa perintää että velkojan asiamiehelle antamaan toimeksiantoon perustuvaa perintää. Lakia sovellettaisiin, jollei muualla lainsäädännössä asiasta toisin säädetä. Laissa kieltäisiin hyvän perintätavan vastainen menettely. Hyvällä perintätavalla tarkoitetaan perintälakiesityksessä sitä, että perinnässä ei saa antaa vääriä tai harhaanjohtavia tietoja maksun laiminlyönnin seuraamuksista, aiheuttaa velalliselle tarpeettomia kuluja tai tarpeetonta haittaa eikä vaarantaa velallisen yksityisyyden suojaa.

Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan olisi kuluttajasaatavaa periessään toimitettava velalliselle kirjallinen maksuvaatimus, jossa olisi mainittava laissa luetellut saatavaa ja sen maksamista koskevat vähimmäistiedot.

Velallisen etua ehdotetussa laissa pyritään suojaamaan muun muassa säätämällä velallisen maksusuojusta ja perintää ammattimaisesti harjoittavan korvausvastuusta silloin, kun velalliselle on aiheutunut vahinkoa lainvastaisesta tai muutoin virheellisestä menettelystä.

Velkojan etua turvattaisiin säätämällä muun muassa, että perintätoiminnan harjoittajalla on velvollisuus pitää velkojan lukuun perityt varat erillään omista varoistaan ja tallettaa varat pankkitilille tai säilyttää ne muulla luotettavalla tavalla. Velkojan lukuun perittyjen varojen erillään pitämistä koskevan säännöksen rikkomisesta olisi seuraamuksena sakkorangaistus.

Kuluttajasaatavien perinnän valvonta kuuluisi kuluttaja-asiamiehelle. Markkinatuomioistuimien ja eräissä tapauksissa myös kuluttaja-asiamies voisivat kieltää lainvastaisen menettelyn ja asettaa kiellon tehosteeksi uhkasakon.

Lakiehdotuksessa ei ole asetettu perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavalle pätevyysvaatimuksia. Perintätoiminnan harjoittamista ei katsottu tarpeelliseksi säätää luvanvaraiseksi, koska lakiehdotukseen sisältyvän valvonnan ja seuraamusjärjestelmän arvioitiin riittävän lain noudattamisen tehosteeksi.

2.2. Käytäntö

Yksityishenkilöt huolehtivat omien saataviensa perinnästä yleensä itse. Perintä rajoittuu usein siihen, että velallista muistutetaan eräntyneestä maksusta ja kehoitetaan maksamaan saatava määräajassa.

Suurilla tai keskisuurilla yksityisillä yrityksillä sekä monilla julkisyhteisöillä on saataviensa perintää varten oma perintäorganisaatio tai -yksikkö, jolloin kaikenlaiset perintäasiat voidaan tarvittaessa hoitaa omin voimin. Omasta perintäorganisaatiosta huolimatta yhteisö voi kuitenkin käyttää ulkopuolisia asiamiehiä esimerkiksi massa-asoiden perimiseen.

Perintätoimistojen toimeksiannoista suuri osa tulee liiketoimintaa harjoittavilta osakeyhtiöiltä. Toimeksiantajina on myös yksityisiä elinkeinonharjoittajia sekä kuntia ja muita julkisyhteisöjä. Yksityishenkilöiltä tulee Suomen Perimistöimistojen Liitosta saadun tiedon mukaan liiton jäsenenä olevien perintätoimistojen kaikista toimeksiannoista vain yhdestä kolmeen prosenttia.

Ammattimaista perintätoimintaa harjoittavat ennen muuta perinnän päätoimialakseen ilmoittaneet yritykset. Myös asianajotoimistot, lakiasiantoimistot ja tilitoimistot hoitavat usein perintätoimeksiantoja. Lisäksi ainakin jotkin ammattiliitot hoitavat perintätoimeksiantoja jäsentensä lukuun. Luottolaitostoiminnasta annetun lain (1607/1993) 20 §:n mukaan myös luottolaitokset voivat harjoittaa maksujen perintää ja siihen liittyvää toimintaa.

Perintätoimintaa Suomessa harjoittavien yritysten määrystä ei ole tarkkoja tilastotietoja. Vuoden 1998 alkupuolella kaupparekisterissä oli noin 2 800 yritystä, joiden toimialaan kuuluu perintä joko yksinomaan tai muiden toimialojen ohella. Suurin osa näistä yrityksistä ei kuitenkaan käytännössä harjoitane perintätoimintaa muiden lukuun. Vuoden 1998 alkupuolella lähes 200:lla kaupparekisteriin merkityllä yrityksellä oli toimimissään sana "perintä".

Suomen Asianajajaliitossa on noin 1 400 jäsentä, ja kaupparekisteriin on merkitty noin 600 lakiasiantoimistoa. Kaikki asianajajat ja lakiasiantoimistot eivät kuitenkaan harjoita perintätoimintaa.

Kirjanpitoimistojen Liittoon kuuluu noin 600 tilitoimistoa. Sen lisäksi Suomessa on arviolta runsaat 3 000 yritystä, jotka tarjoavat tilitoimistopalveluja. Kirjanpitoimistojen Liiton vuonna 1997 tekemän jäsentutkimuksen mukaan noin 80 prosenttia liiton jäsenyrityksistä hoitaa asiakkaidensa myyntireskontraa eli asiakkaidensa myyntisaamisten kirjaamista. Myyntireskontraa hoitavat tilitoimistot lähettävät yleensä maksun viivästyessä asiakkaan nimissä yhdestä kolmeen perintäkirjettä.

Perintätoimistot ovat liikevaihdoltaan ja työntekijämäärältään eri kokoisia. Jotkin ovat valtakunnallisia, toiset taas paikallisia. Jotkin toimistot perivät lähinnä yhden velkojajahan tai velkojaryhmän saatavia. Huomatava osa suurista perintätoimistoista on erikoistunut. Jotkin käsittelevät lähinnä massa-asioina hoidettavaa vapaaehtoista perintää, kun taas toiset ovat erikoistuneet velkomus-oikeudenkäynteihin.

Perintäalalle annettujen perintätoimeksiantojen vuotuisesta kokonaismäärästä ei ole tarkkoja tilastotietoja. Suomen Perimistöimistojen Liittoon kuuluu seitsemän perintätoimistoa, jotka hoitavat liitosta saadun tiedon mukaan noin neljä viidesosaa koko alan toimeksiannoista. Liiton jäsenyritykset saivat

1990-luvun alkupuolella vuosittain keskimäärin noin 500 000 varsinaista perintää koskevaa toimeksiantoa. Vuonna 1997 toimeksiantoja oli noin 800 000. Näistä toimeksiantoista kaksi suurinta liiton jäsenyri-tystä hoiti lähes 75 prosenttia ja kolme suurinta jäsenyri-tystä runsaat 95 prosenttia.

2.3. Ulkomaiden lainsäädäntö ja kansainvälinen kehitys

Ruotsi

Ruotsissa perintätoimistoja on noin 300. Niiden lisäksi perintää harjoittavat asianajat, pankit ja yrittäjäjärjestöt.

Ruotsissa säädettiin vuonna 1974 perintätoimintaa koskeva erityislaki (inkassolagen 1974:182), johon on myöhemmin tehty joitakin muutoksia. Eräistä seikoista on annettu tarkempia säännöksiä asetuksella. Perintäkuluista säädetään omassa laissaan ja siihen liittyvässä asetuksessa.

Perintätoimintaa koskevassa laissa tarkoitettuna perintänä pidetään kaikenlaisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada velka perityksi lukuun ottamatta muistutusta eräpäivästä tai varoitusta siitä, että vaatimus siirretään toiselle perittäväksi, jos maksu laiminlyödään.

Saatavien perintä toisen lukuun sekä siirrettyjen saatavien perintä on luvanvaraista. Lupaviranomaisena toimii tietosuojaviranomainen (Datainspektionen). Lupaa ei tarvita luonteeltaan tilapäiseen yksittäisten saatavien perintään. Lupaa ei vaadita yritysiltä, jotka ovat rahoitustarkastusviranomaisen (Finansinspektionen) valvonnan alaisia, eikä asianajajilta. Lupa myönnetään enintään kymmeneksi vuodeksi kerrallaan ja vain, jos toimintaa voidaan olettaa harjoitettavan asianmukaisella ja vastuullisella tavalla. Luvan edellytykseksi ei ole säädetty vakuuden asettamista toimeksiantajalle tai velalliselle aiheutuvien vahinkojen varalta.

Maksu, jonka velallinen suorittaa perintätoimeksiantannon saajalle, on pätevä myös velkojaa kohtaan. Toimeksisaajan on pidettävä perityt varat erillään omista varoistaan.

Tietosuojaviranomainen valvoo lain noudattamista ja voi laissa mainituin edellytyksin peruuttaa myöntämänsä luvan. Laissa on myös rangaistussäännöksiä.

Vuonna 1997 valmistuneessa muistiossa (Ds 1997:63) ehdotetaan luvanvaraisuuden

ulottamista myös luonteeltaan tilapäiseen yksittäisten saatavien perintään. Ehdotuksen taustana on sen perustelujen mukaan rikollisten henkilöiden harjoittama tilapäisluonteinen perintätoiminta, joka halutaan estää. Ehdotuksen mukaan lakia sovellettaisiin myös yksityishenkilöiden omien tai lähisukulaisten saatavien perintään sekä kuolinpesän omien saatavien perintään, jos saatava on syntynyt elinkeinotoiminnassa tai se on siirretty perittäväksi. Ehdotukseen perustuvaa hallituksen esitystä ei ole vielä annettu, vaan ehdotuksen valmistelu jatkuu edelleen.

Norja

Norjassa perintätoimistoja on noin 120. Perintätoimistojen koko ja liikevaihto vaihtelevat suuresti. Perintää harjoitetaan toisinaan yhdessä muun toiminnan, kuten luottotietotoiminnan, kanssa. Myös asianajajat voivat harjoittaa perintätoimintaa.

Saatavien perintää on Norjassa säännelty jo vuodesta 1913. Nykyinen perintää koskeva laki (lov om inkassovirksomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav, Nr 26, 1988) tuli voimaan vuonna 1989. Lakia täydentää asetuksentasoinen säädös, jossa säädetään muun muassa perintäkuluista ja vakuuden asettamisesta.

Laki koskee erääntyneiden saatavien perintää siitä riippumatta, onko saatava yksityis- vai julkisoikeudellinen. Lähtökohtaisesti laki koskee sekä velkojan itsensä harjoittamaa että ammattimaisesti tai jatkuvasti toisen lukuun harjoitettavaa perintää. Suurin osa lain säännöksistä, kuten säännökset toiminnan luvanvaraisuudesta, vakuuden asettamisvelvollisuudesta ja perintätoimintaa harjoittavan velvollisuuksista velallista kohtaan, koskee vain ammattimaista perintätoimintaa. Luvanvaraista perintää koskevien säännösten soveltaminen voidaan kuitenkin asetuksella ulottaa koskemaan myös määrätynlaisten omien saatavien jatkuvaa perintää.

Ammattimaisesti tai jatkuvasti toisen lukuun harjoitettava perintä edellyttää lupaa, jonka myöntää rahoitustarkastusviranomainen (Kredittilsynet). Lupa voidaan myöntää, jos hakija arvioidaan päteväksi vastaamaan toiminnasta ja hakijalla on vähintään kolmen vuoden käytännön kokemus saatavien perimisestä viimeisten kymmenen vuoden ajalta. Lisäksi edellytetään hyvämaineisuu- tta, joka osoitetaan poliisin antamalla todistuksella. Luvan voimassaoloaikaa ei ole rajoitettu.

Asianajajilta ei vaadita erillistä lupaa, vaan he voivat harjoittaa perintätoimintaa asianajotoimintaan myönnetyn luvan nojalla.

Luvanvaraista perintätoimintaa harjoittavan on asetettava vakuus. Vakuutta voidaan käyttää perintätoiminnan harjoittamisesta velkojalle tai velalliselle aiheutuneiden vahinkojen korvaamiseen. Asetuksella on säädetty, että vakuuden tulee olla vähintään 1/40 perittävänä olevien saatavien määrästä, kuitenkin vähintään 2 500 000 Norjan kruunua.

Perintätoiminnan harjoittamista valvoo rahoitustarkastusviranomaisen. Lain säännösten noudattamatta jättämisestä voi seurata luvan peruuttaminen. Laissa on myös rangaistussäännöksiä.

Tanska

Tanskassa perintätoimistoja on noin 60. Niiden lisäksi ainakin asianajajat harjoittavat perintätoimintaa.

Tanskassa on vastikään säädetty perintätoimintaa koskeva erityislaki (lov om inkassovirksomhed 14.5.1997 nro 319), joka tuli voimaan 1 päivänä lokakuuta 1997. Laissa perintätoiminnalla tarkoitetaan ammattimaisesti harjoitettavaa saatavien perintää toisen lukuun sekä sellaista ammattimaista perintää, joka koskee erääntymisen jälkeen ostettuja saatavia. Eräitä lain säännöksiä ei sovelleta asianajajien ja rahoituslaitosten perintätoimintaan, mutta niitäkin koskevat yleiset perintätoiminnan harjoittamista koskevat säännökset, kuten hyvä perintätapa.

Perintätoiminnan harjoittajan tulee olla oikeusministeriön tai sen valtuuttaman hyväksymä. Asetuksentasoisella säädöksellä hyväksyntä on annettu poliisiviranomaiselle (Rigspolitichefen). Hyväksyntä myönnetään enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Hakijan on osoitettava, että toimintaa tullaan harjoittamaan vastuullisesti ja hyvän perintätavan mukaisesti. Hyväksyntä edellyttää ammatillista pätevyyttä, jonka hakija voi osoittaa esimerkiksi aikaisemmalla työkokemuksella. Lisäksi hyväksynnän edellytyksenä on muun muassa se, ettei hakija ole merkittävästi velkaantunut suhteessa julkisiin viranomaisiin ja ettei häntä ole tuomittu sellaisesta rangaistavasta menettelystä, joka merkitsisi perintätoiminnan asianmukaisuuden vaarantumista. Taloudellisista vastuistaan hakijan on asetettava turvaava vakuus, josta on annettu yksityiskohtaisia säännöksiä. Vakuu-

den suuruus määräytyy ennen kaikkea harjoitettavan perintätoiminnan laajuuden perusteella. Vakuuden enimmäismäärä on viisi miljoonaa Tanskan kruunua, josta voidaan kuitenkin erityistapauksissa poiketa.

Jos hyväksyntää hakee yritys, sen johdon ja osan hallituksen jäseniä edellytetään täyttävän laissa säädetyt vaatimukset. Laissa on myös säännös perintätoimintaa harjoittavan henkilöstön hyväksymisestä. Nämä edellytykset koskevat kuitenkin vain niitä, jotka suorittavat henkilökohtaisia yhteydenottoja velalliseen perintäasiassa.

Perintätoiminnan harjoittamista valvoo poliisi. Hyväksynnän tai lain säännösten vastainen toiminta voi johtaa luvan peruuttamiseen. Laissa on myös rangaistussäännöksiä.

Euroopan talousalue

Euroopan yhteisöjen komission 9 päivänä heinäkuuta 1997 antamassa tiedonannossa kaupallisten toimien viivästyneitä maksuja koskevasta kertomuksesta (EYVL C 216, 17.7.1997, s.16) on kiinnitetty huomiota perintätoimistojen palvelujen käyttöön Euroopan talousalueen jäsenvaltioissa. Tiedonannon mukaan vaikuttaa siltä, että markkinoiden ollessa vapaat perinnästä aiheutuvat kustannukset alenevat. Perintätoimistoilla olisi oltava mahdollisuus periä asiakkaidensa kaikkia saatavia kaikkialla yhteisössä. Koska toimiluvan saamisen edellytykset poikkeavat toisistaan eri valtioissa, tulisi tiedonannon mukaan ottaa käyttöön vähimmäisvaatimukset sisämarkkina-alueella. Perintätoiminnan luvanvaraisuuteen liittyviä ehdotuksia ei kuitenkaan sisälly komission 25 päivänä maaliskuuta 1998 antamaan ehdotukseen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi kaupallisten toimien maksuviivästyksen vähentämisestä (KOM (1998) 126 lopull.).

2.4. Nykytilan arviointi

Suomeen on 1980-luvun loppupuolelta lähtien perustettu runsaasti perintätoimintaa harjoittavia yrityksiä. Perintäpalveluilla on ollut kysyntää muun muassa velkaantumisen ja maksuhäiriöiden yleistymisen takia. Toimeksiantojen määrän kasvu on johtunut myös siitä, että suoraan ulosottokelpoisia julkisoikeudellisia saatavia on aikaisempaa enemmän annettu perintätoimistojen hoidettaviksi. Perinnässä on tietävästi päästy velkojen kannalta verrattain hyviin tuloksiin.

Perintätoimintaa voi harjoittaa kuka tahansa. Perintätoiminnan harjoittajalle ei ole asetettu ammattipätevyys- tai kokemusvaatimuksia. Käytännössä perintätoiminnassa ei ole ilmennyt laajamittaisia ongelmia. Viranomaisten tietoon on kuitenkin eräissä tapauksissa tullut, että velalliselle on annettu virheellisiä tai harhaanjohtavia tietoja maksun laiminlyönnin seuraamuksista. Eräät järjestöt ja henkilöt, joilla epäillään olevan rikollisia yhteyksiä, ovat poliisilta saadun tiedon mukaan olleet yksittäistapauksissa osallisina perintätoiminnassa. Lisäksi toimeksiantajille on eräissä tapauksissa aiheutunut taloudellisia menetyksiä perintätoiminnan harjoittajan konkurssin vuoksi. Koko perintäalaan suhteutettuna nämä ongelmat ovat kuitenkin olleet ilmeisesti vähäisiä. Esimerkiksi kuluttajavalituslautakunnan käsittelemät perintätoimintaa koskevat valitukset ovat yleensä liittyneet perintäkuluja kohtuuttomuuteen.

Eduskunnan käsiteltävänä oleva ehdotettu laki saatavien perinnästä koskee velkojan, velallisen ja toimeksisaajan välisiä suhteita. Lain keskeisenä tarkoituksena on parantaa perinnän kohteeksi joutuvien velallisten oikeusturvaa. Lakiin sisältyisivät säännökset muun muassa hyvästä perintätavasta, kuluttajasaatavien perinnästä, perintäkuluista sekä lain noudattamisen valvonnasta.

Perintälakiesityksessä ei ehdoteta perintätoiminnan luvanvaraistamista eikä muutaakaan perintätoiminnan elinkeino-oikeudellista sääntelyä. Valmistelun yhteydessä tällaista sääntelyä ei pidetty tarpeellisenä, koska lakiehdotukseen sisältyvät säännökset valvonnasta, pakkokeinoista ja perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan korvausvastuusta sekä rangaistussäännökset katsottiin riittäviksi. Luvanvaraisuusmenettelyn järjestäminen vaatii myös henkilöstövoimavaroja ja aiheuttaa kustannuksia. Huomiota kiinnitettiin myös siihen, että luvanvaraistaminen olisi vastoin yleistä suuntausta vähentää elinkeino-oikeudellista sääntelyä. Valtioneuvoston 17 päivänä kesäkuuta 1993 ja 10 päivänä marraskuuta 1994 antamissa periaatepäätöksissä on korostettu tarvetta karsia ja yksinkertaistaa lupamenettelyjä.

Perintälakiesityksen eduskuntakäsittelyn yhteydessä lakivaliokunta on kuitenkin todennut, että esityksen hyväksyminen edellyttää perintätoimistojen luvanvaraisuutta, ja on pyytänyt täydentämään esitystä siten, että luvanvaraisuus toteutetaan.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Tavoitteet

Tämän esityksen keskeisenä tavoitteena on varmistaa, että perintätoimintaa harjoitetaan asianmukaisesti. Toteutuessaan nyt ehdotettu sääntely lisäisi luottamusta perintätoimintaa kohtaan ja osaltaan parantaisi toimeksiantajien ja velallisten asemaa.

Perintätoiminnassa käsitellään huomattavia määriä velalliselta saatuja ja toimeksiantajalle tilitettäviä varoja. Viranomaisen tulee sen vuoksi varmistautua perintätoiminnan harjoittajan vakavaraisuudesta ja toimeksiantajan lukuun perittävien varojen erillään pitämisestä. Tämä ehdotetaan toteutettavaksi valvontajärjestelmällä. Viranomaisen tulee lisäksi valvoa, että perintätoiminnan harjoittaja on luotettava ja että perintätoimintaa harjoitetaan ammattitaitoisesti.

Ulosottolainsäädännön uudistamistarpeita selvitetty Ulosotto 2000 -toimikunta on tehnyt eräitä perintätoimintaa koskevia ehdotuksia. Toimikunta katsoo mietinnössään (komiteamietintö 1998:2) muun muassa, että suoraan ulosottokelpoiset saatavat voidaan antaa yksityisen perintäalan perittäviksi silloin, kun se ei vaaranna velallisen oikeusturvaa. Eräänä oikeusturvan takeena toimikunta mainitsee perintäalan elinkeino-oikeudellisen sääntelyn, kuten luvanvaraisuuden ja valvonnan. Toimikunta on lisäksi mietinnössään ehdottanut riidattomien velkomusasioiden osalta, että määrämuotoinen yksityinen perintä voisi tuottaa ulosottooperusteen. Jollei velallinen riitautaa saatavaa, perintä voisi edetä ulosottoon ilman kanteen nostamista tuomioistuimessa. Toimikunta on kuitenkin katsonut, että näitä uudistuksia ei voida toteuttaa ilman perintäalan suhteellisen tiukkaa sääntelyä. Nyt esillä oleva lakiehdotus tekee toteutuessaan mahdolliseksi edetä Ulosotto 2000 -toimikunnan ehdotusten suuntaan.

3.2. Selvitetyt vaihtoehdot

Ilmoitusjärjestelmän ja lupajärjestelmän vertailu

Esitystä valmisteltaessa on verrattu perintätoiminnan elinkeino-oikeudellisen sääntelyn vaihtoehtoina ilmoituksenvaraisuutta ja luvanvaraisuutta. Ilmoituksen tarkoituksena on yleensä antaa viranomaiselle tieto valvon-

taa edellyttävän toiminnan aloittamisesta. Ilmoituksenvaraisuudelle on tyypillistä, että toiminta voidaan yleensä aloittaa jo ennen kuin viranomaisena on käsitelty elinkeinonharjoittajaa koskevan ilmoituksen, vaikka eräiden elinkeinojen osalta tämä ei olekaan sallittua. Elinkeinonharjoittajan ilmoittamat tiedot merkitään yleensä viranomaisen ylläpitämään rekisteriin.

Jos elinkeinotoiminta edellyttää ammattipätevyyttä tai luotettavuutta, edellytyksen täytyminen pyritään yleensä etukäteen varmistamaan säätämällä elinkeinon harjoittamisen luvanvaraiseksi ja mahdollisesti asettamalla elinkeinonharjoittajalle tiettyjä ammattitaitovaatimuksia. Laissa säädetään tavallisesti niistä edellytyksistä, joiden vallitessa lupa voidaan myöntää. Viranomaisella on lupajärjestelmässä myös mahdollisuus harkita elinkeinonharjoittajan soveltuvuutta alalle. Lupaa haettaessa viranomaisen tulee tutkia, ovatko luvan myöntämisen edellytykset olemassa. Kielteisessä tapauksessa hakemus on hylättävä.

Käytännössä ei ole suurta eroa sillä, onko elinkeinotoiminta ilmoituksenvarainen vai edellyttääkö se lupaa. Viranomaisella on nimellisen säännöksen nojalla kieltää myös ilmoituksenvaraisen toiminnan. Ilmoituksenvaraiselle elinkeinotoiminnalle voidaan niin ikään asettaa rajoituksia ja velvoitteita.

Lupajärjestelmä on ilmoitusjärjestelmää parempi vaihtoehto, jos halutaan etukäteen varmistaa, että perintätoimintaa harjoitetaan asianmukaisesti. Viranomaisen tulee arvioida perintätoiminnan harjoittajiksi aikovien asiantuntemusta ja pätevyyttä. Viranomaisen etukäteisvalvonnalla pyritään estämään se, etteivät toiminnanharjoittajiksi ryhtyisi henkilöt, jotka ilmeisesti saattaisivat käyttää perintätoiminnassa epäasianmukaisia menetelytapoja.

Lupa- ja valvontaviranomainen

Elinkeinolupa-asioita ei ole nykyisin yleensä pidetty tarkoituksenmukaisena saatava valtioneuvoston tai sen ministeriöiden ratkaistaviksi. Vain silloin, kun toimiluvan myöntämiseen liittyy erityistä yhteiskunnallista intressiä, kuten tiettyjen rahoituspalvelujen tarjoavien laitosten toimintaan, tätä on pidetty tarpeellisena.

Rahoitustarkastus valvoo rahoitustarkastuslain (503/1993) 1 §:n mukaan rahoitusmark-

kinoita ja niillä toimivia. Rahoitustarkastus toimii Suomen Pankin yhteydessä. Rahoitustarkastuslain 2 §:ssä luetellaan rahoitustarkastuksen valvomat laitokset, yhteisöt, säätiöt ja muut yritykset. Rahoitustarkastus suorittaa tehtävänsä muun muassa antamalla määräyksiä valvottaville niitä koskevien säännösten noudattamisesta sekä toimittamalla valvottavien tarkastuksia. Rahoitustarkastus ei ole nykyisin lupaviranomainen. Se antaa lausunnon valvottaviaan koskevista lupahakemuksista, mutta ei myönnä toimilupia valvottavilleen, vaan tämä tehtävä kuuluu valtioneuvostolle tai valtiovarainministeriölle.

Perintätoiminnan saattamista luvanvaraiseksi pidetään tarpeellisena ennen muuta sen vuoksi, että perintätoiminnassa käsitellään huomattavia määriä toimeksiantajalle kuuluvia varoja. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää, että luvan myöntämistä harkittaessa ja perintätoimintaa valvottaessa on keskeisellä sijalla hakijan riittävän ammattipätevyyden, luotettavuuden ja vakavaraisuuden arviointi. Tältä osin lupa- ja valvontaviranomaisen toiminnassa olisi samanlaisia piirteitä kuin rahoitustarkastuksen valvonnassa.

Rahoitustarkastus käyttää julkista valtaa. Lainsäädännöllä on siten mahdollista antaa sille lisätehtäviä, jotka ovat asiallisissa yhteydessä sen nykyisin tehtäviin edellyttäen, että rahoitustarkastukselle samalla annetaan riittävät voimavarat näiden tehtävien hoitamiseen.

Rahoitustarkastuslaissa rahoitustarkastuksen tehtäväksi on rajattu rahoitusmarkkinoiden valvonta. Perintätoiminnan harjoittaminen ei kuitenkaan ole rahoitusmarkkinatoimintaa. Sen vuoksi olisi varsin ongelmallista antaa rahoitustarkastukselle lisätehtäviä, jotka eivät liity sen rahoitusmarkkinavalvontaan. Perintätoiminnan valvonta ulottuisi myös sellaiseen perintään, jota harjoitetaan ilman laissa säädettyä toimilupaa. Tällaisen valvonnan järjestäminen olisi käytännössä rahoitustarkastukselle hankalaa.

Kuluttajavirasto toimii kauppa- ja teollisuusministeriön alaisena. Sen tehtävänä on kuluttajavirastosta annetun lain (110/1990) 1 §:n mukaan huolehtia tuoteturvallisuuslaissa (914/1986) tarkoitettua valvonnasta siten kuin siitä on erikseen säädetty sekä tehdä kuluttajakysymysten hoitamiseen liittyviä hyödykkeiden hintoja koskevia selvityksiä ja vertailuja, huolehtia kuluttajavalituksesta, kuluttajaneuvonnan ohjauksesta sekä muista

sellaisista kuluttajakysymyksistä, jotka eivät kuulu muiden kuluttajaviranomaisten tehtäviin.

Kuluttajavirasto suorittaa lisäksi muut tehtävät, jotka on säädetty sen suoritettaviksi. Kuluttajavirastosta annetun asetuksen (277/1990) 1 §:n mukaan tällainen tehtävä on muun muassa valmismatkaliikkeen harjoittamisen valvonta. Valmismatkaliikkeistä säädetään valmismatkaliikkeistä annetussa laissa (1080/1994).

Valmismatkaliikkeistä annetun lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvovat kuluttajavirasto sekä sen ohjeiden mukaisesti lääninhallitukset ja poliisiviranomaiset. Lääninhallitukset ja poliisiviranomaiset valvovat erityisesti sitä, harjoittaako joku valmismatkaliikettä ilman, että hänet on rekisteröity valmismatkaliikkeen harjoittajaksi.

Valmismatkaliikkeistä annetun lain mukainen valvontaorganisaatio voisi tietyiltä osin soveltua myös perintätoiminnan harjoittamisen valvontaan. Samanlaisella valvontajärjestelmällä voitaisiin saada tietoon tapauksia, joissa toimilupaa edellyttävää perintätoimintaa harjoitetaan ilman lupaa. Koska kuluttajavirastolla on tätä kautta toimivat yhteydet lääninhallituksiin ja poliisiviranomaisiin, voitaisiin valvontaorganisaatiota käyttää myös perintätoiminnan valvontaan.

Perintätoiminnassa ovat toimeksiantajat kuitenkin vain hyvin vähäisessä määrin yksityishenkilöitä. Velkojat, jotka siirtävät saataviensa perinnän perintätoimistojen tehtäväksi, ovat miltei poikkeuksetta elinkeinonharjoittajia. Kuluttajaviraston tehtävät liittyvät pääasiallisesti kuluttajakysymysten hoitoon, jollaisena perintätoiminnan elinkeino-oikeudellista sääntelyä ei voida pitää. Siltä osin kuin perintätoimintaan liittyy kuluttajan suojanäkökohtia, niitä koskisivat ehdotetun saatavien perintää koskevan lain säännökset. Kuluttajavirasto ei siten olisi luonteva perintätoiminnan valvontaviranomainen.

Parhaillaan on kuluttajahallinnossa vireillä sellaisia uudelleenjärjestelyjä, jotka tekevät entistäkin vaikeammaksi antaa perintätoiminnan valvonta kuluttajaviraston tehtäväksi. Valtion vuoden 1998 talousarvioesityksessä esitettiin, että kuluttajahallinnon organisaatio uudistetaan. Organisaatiouudistus on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1999 alusta. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että kuluttajavirasto ja kuluttaja-asiamiehen toimisto yhdistetään yhdeksi kuluttaja-asiamiehen

johdolla toimivaksi virastoksi. Perintälakiesityksessä ehdotetaan, että kuluttaja-asiamies valvoisi ehdotetun saatavien perintää koskevan lain säännösten noudattamista silloin, kun perintä koskee kuluttajasaatavaa. Olisi ongelmallista, jos kuluttaja-asiamiehelle kuuluisi kuluttajasaatavien valvonta ja perintätoiminnan elinkeino-oikeudellinen valvonta samanaikaisesti kuuluisi hänen johtamalleen kuluttajavirastolle. Muutoinkaan perintätoiminnan harjoittajat tuskin pitäisivät kuluttajavirastoa sopivana perintäalan valvontaviranomaisena.

Lääninhallituksille on annettu useiden lain- ja asetuslainsäätöjen säännösten nojalla elinkeinotoiminnan valvontaan liittyviä tehtäviä. Lääninhallitukset valvovat muun muassa kiinteistönvälittäjäasetuksen (181/1993) ja asunnonvälittäjäasetuksen (761/1993) noudattamista. Lääninhallitus käsittelee myös eräiden elinkeinojen harjoittamista koskevia lupa-asioita, kuten käytettyjen tavaroiden sekä romujen ja luppujen kauppa- ja palvelusliikkeitä koskevia lupia.

Valtioneuvosto teki 10 päivänä marraskuuta 1994 periaatepäätöksen lupamenettelyjen keventämisestä ja karsimisesta. Periaatepäätöksen mukaan yksittäisiä kansalaisia ja yhteisöjä koskevat luvat on pääsääntöisesti käsiteltävä paikallis- tai aluehallinnossa. Periaatepäätöksen mukaisesti aluehallinnossa voidaan myöntää lupia, jotka oikeuttavat harjoittamaan elinkeinotoimintaa koko valtakunnan alueella.

Perintätoiminnan harjoittajien oikeusturvan kannalta olisi tarkoituksenmukaista, että lupa-asioiden käsittely keskitetään yhdelle taholle. Lupa-asioiden käsittely eri lääninhallituksissa saattaisi johtaa siihen, että käytäntötoimiluvan myöntämisessä ei olisi yhtenäistä kaikkien hakijoiden kannalta. Valtaosalla perintäalan yrityksistä on kotipaikka Etelä-Suomen tai Länsi-Suomen läänin alueella. Näin ollen joidenkin lääninhallitusten käsiteltäväksi tulisi vuodessa vain muutamia lupahakemuksia, jos hakemukset pitäisi käsitellä kunkin hakijan kotipaikan lääninhallituksessa. Jos sen sijaan lupamenettely keskitettäisiin yhdelle lääninhallitukselle, vältettäisiin usean viranomaisen erilaiseen lupakäytäntöön liittyvät ongelmat. Tämän vuoksi parhaana vaihtoehtona voidaan pitää sitä, että perintäalan lupa- ja valvontaviranomaisena toimisi vain yksi lääninhallitus. Tehtävä ehdotetaan annettavaksi Etelä-Suomen lääninhallitukselle.

Perintätoiminnan harjoittajan vakavaraisuuden turvaaminen

Lakiehdotusta valmisteltaessa on pohdittu eduskunnan lakivaliokunnan edellyttämällä tavalla keinoja perintätoiminnan harjoittajan vakavaraisuuden turvaamiseksi ja toimeksiantajalle mahdollisesti koituvien menetysten korvaamiseksi.

Toimeksiantajan taloudellisten etujen suojaamisen kannalta on ensinnäkin tärkeää pyrkiä yleisesti huolehtimaan siitä, että perintätoimintaa harjoittavat ainoastaan vakavaraiset yrittäjät. Taloudellisen vakavaraisuuden edellyttäminen vähentää merkittävästi riskiä siitä, että toiminnanharjoittaja käyttäisi itselleen kuulumattomia varoja omiin tarpeisiinsa. Perintätoiminnan harjoittajilta edellytettävän vakavaraisuusvaatimuksen täsmällisen sisällön määrittäminen on tosin käytännössä vaikeaa muun muassa sen vuoksi, että luonnolliselta henkilöltä, avoimelta yhtiöltä tai kommandiittiyhtiöltä ei voida edellyttää samansisältöistä vakavaraisuutta kuin osakeyhtiöltä. Vakavaraisuuden määrittämiseen liittyvistä käytännön ongelmista huolimatta yleinen vakavaraisuusvaatimus on perusteltua asettaa luvan myöntämisen edellytykseksi. Toimiluvan haltijan vakavaraisuuden kehittymistä voidaan seurata muun muassa edellyttämällä, että hyväksytty tilintarkastaja tarkastaa vuosittain toimiluvan haltijan kirjanpidon.

Toiminnanharjoittajan vakavaraisuuden ohella toimeksiantajan taloudellisten etujen suojaamisen kannalta keskeinen merkitys on sillä, miten perintätoiminnan harjoittaja täyttää velvollisuutensa pitää toimeksiantajan lukuun perimänsä varat erillään omista varoistaan. Jos varoja ei asianmukaisesti säilytetä erillään, on vaarana, että ne ulosmitataan perintätoiminnan harjoittajan velasta tai niiden katsotaan kuuluvan perintätoiminnan harjoittajan konkurssipesään. Käytännössä riskiä omien ja vieraiden varojen sekoittamisesta vähentää jo nykyisin se, että hallussaan olevia varoja anastava syyllistyy kavalukseen, josta tekijä voidaan tuomita ankaaraan rikosoikeudelliseen seuraamukseen. Lisäksi varojen sekoittamiseen syyllistynyt on yleensä henkilökohtaisesti korvausvelvollinen näin syntyneestä vahingosta siinäkin tapauksessa, että perintätoimintaa on harjoitettu osakeyhtiömuodossa.

Riskiä perintätoiminnan harjoittajan ja toimeksiantajan varojen sekoittamisesta voi-

daan perintätoiminnasta saatujen käytännön kokemusten nojalla pitää perintätoiminnan laajuuteen verrattuna pienenä. Elinkeinon luvanvaraistamista koskevassa sääntelyssä tätä vaaraa on kuitenkin pyrittävä edelleen pienentämään. Eräänä mahdollisuutena toimeksiantajan taloudellisten etujen turvaamiseksi on pohdittu, olisiko perintätoiminnan harjoittajille tarkoituksenmukaista säätää velvollisuus ottaa vakuutus tai asettaa vakuus perintätoiminnan harjoittajan maksukyvyttömyyden tai korvausvelvollisuuden varalta.

On melko harvinaista, että elinkeinonharjoittaja veloitetaan lainsäädännössä asettamaan vakuus tai ottamaan vastuuvakuutus. Yleensä tällainen velvollisuus liittyy poikkeuksellisen suuriin riskeihin, kuten ydinlaitosten hallintaan, henkilövahinkojen vaaraan, kuten terveydenhuoltoon ja sairaanhoitoon sekä julkisten huvitilaisuuksien järjestämiseen, tai merkittäviin taloudellisiin riskeihin, kuten vakuutusten välitykseen. Mikään mainituista seikoista ei ole luonteenomainen perintätoiminnan harjoittamiselle. Elinkeinonharjoittajien välisissä suhteissa perintäpalvelujen ostaminen on osa normaalia liiketoimintaa, johon voi liittyä riskejä. Velkojan tehtävänä on arvioida, millä ehdoilla ja mille tahoille perintätoimeksiantoja on liiketoiminnallisesti järkevää antaa. Velkoja voi luonnollisesti asettaa toimeksiantosuhteen alkamisen edellytykseksi sen, että sille kuuluvat perintätoiminnan harjoittajan hallussa olevat varat turvataan toimeksiantosuhteen aikana esimerkiksi vakuudella.

Eräissä tapauksissa lakisääteisen vakuuden asettamisvelvollisuuden tarkoituksena on suojata elinkeinonharjoittajan sopijapuolena olevaa kuluttajaa elinkeinonharjoittajan maksukyvyttömyyden varalta. Tässä tarkoituksessa vakuutta edellytetään nykyisin valmistakaliikkeistä annetussa laissa tarkoitetuilta matkanjärjestäjiltä sekä rakennusliikkeiltä silloin, kun ne myyvät asuntoja rakennusvaiheessa. Perintätoiminnassa, jossa hyvin vähäinen määrä toimeksiantajista on kuluttajia, kuluttajansuojanäkökohdille ei ole perusteltua antaa samaa merkitystä. Vakuuden asettamista ei edellytetä esimerkiksi kiinteistönvälitystoiminnassa, vaikka kiinteistönvälittäjät käsittelevät säännöllisesti huomattavan suuria määriä kuluttajille kuuluvia varoja.

Lakisääteisen vakuuden asettamisvelvollisuuden hallinnointi edellyttäisi huomattavia voimavaroja. Esimerkiksi matkanjärjestäjiltä edellytettyjen vakuuksien hallinnointiin käy-

tetään kuluttajavirastolta saadun tiedon mukaan noin kolme henkilötyövuotta. Valvonnan piirissä on tällä hetkellä noin 400 matkanjärjestäjää.

Toimeksiantajan taloudellisten etujen turvaaminen lakisääteisellä vakuutuksella tai vakuuden asettamisvelvollisuudella ei siten olisi tarkoituksenmukaista. Perintätoimintaan ei liity sellaisia erityisiä piirteitä, joiden vuoksi olisi perusteltua poistaa toimeksiantajien taloudelliset riskit kokonaan. Sen sijaan perintätoimeksiantoihin liittyvän taloudellisen riskin kannalta keskeinen varojen erillään pysyminen on pyrittävä varmistamaan niin hyvin kuin se toimilupajärjestelmän puitteissa on mahdollista.

3.3. Keskeiset ehdotukset

Ehdotuksen mukaan saatavien perintä toisen lukuun olisi pääsääntöisesti luvanvaraisista. Omat saatavansa velkoja voisi jatkossakin periä itse ilman toimilupaa. Myöskään velkojan edustaminen velkomusoikeudenkäynnissä ei ehdotuksen mukaan edellyttäisi toimilupaa, koska se ei ole varsinaista perintää.

Toimilupaa ei kuitenkaan tarvittaisi satunnaiseen perintätoiminnan harjoittamiseen, jollei sitä ole markkinoitu. Lupaa ei myöskään vaadittaisi muun muassa perintätoimintaan, jota valtion, kunnan tai muun julkisyhteisön määräysvallassa oleva yhteisö tai säätiö harjoittaa julkisyhteisön lukuun. Ilman lupaa voitaisiin periä niin ikään yhteisön tai säätiön saatavia, jos toimeksiantaja ja perintätoiminnan harjoittaja kuuluvat samaan kirjanpitolaissa (1336/1997) tarkoitettuun konserniin. Samoin asianajajan harjoittamaan perintätoimintaan ei lupaa vaadittaisi.

Luvan myöntämisen edellytyksenä olisi, että toimiluvan hakija on luotettava ja vakaavarainen. Lisäksi hakijalla olisi oltava palveluksessaan saatavien perintään perehtynyt perintätoiminnasta vastaava henkilö, jonka tehtävänä on huolehtia siitä, että perintätoiminnassa noudatetaan hyvää perintätapaa ja että sitä muutoinkin harjoitetaan lainmukaisesti. Hakijan olisi myös kyettävä huolehtimaan toimeksiantajan lukuun perittävistä varoista sekä toimeksiantajaa ja velallista koskevien tietojen suojaamisesta.

Perintätoiminnan harjoittajan omien ja toimeksiantajalle kuuluvien varojen sekoittamisen vaaran ennaltaehkäisemiseksi toimilupaa haettaessa olisi esitettävä selvitys siitä, millä

tavoin varojen erillään pysymisestä huolehdittaisiin toimintaa harjoitettaessa. Lupaviranomainen voisi jo ennen luvan myöntämistä varmistua siitä, että toimiluvan hakijalla on tiedolliset ja tekniset edellytykset pitää toimeksiantajalle kuuluvat varat erillään omista varoistaan. Luvan myöntämisen jälkeen varojen erillään pitämistä valvottaisiin säätämällä, että toimiluvan haltijan on käytettävä hyväksytyä tilintarkastajaa ja toimitettava tilinpäätösasiakirjat valvontaviranomaiselle. Tilintarkastuskertomuksessaan tilintarkastajan olisi muun ohella lausuttava siitä, onko toimiluvan haltija pitänyt omat varansa erillään toimeksiantajan varoista.

Lupaviranomaisena olisi Etelä-Suomen lääninhallitus, jonka tehtävänä olisi myös valvoa lupaa edellyttävän perintätoiminnan harjoittamista. On tarkoitukseenmukaista, että se taho, joka myöntää toimiluvan perintätoimen harjoittamiseen, myös samalla valvoisi perintätoimintaa. Tällainen järjestely on varsin tavanomaista elinkeino-oikeudellisissa sääntelyissä.

Toimilupa myönnettäisiin enintään viiden vuoden määräajaksi. Ehdotukseen sisältyvät myös säännökset toimiluvan peruuttamisesta.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Valtiontaloudelliset vaikutukset

Lakiehdotuksen soveltamisalan piiriin kuuluvia perintätoiminnan harjoittajia arvioidaan nykyisin olevan 400—1 000. On vaikeaa esittää tarkkaa arviota siitä, kuinka moni yritys jatkaa perintätoiminnan harjoittamista sen jälkeen kun se tulee luvanvaraiseksi. Toimiluvan hakijoista suurimman ryhmän muodostanevat ammattimaista perintää harjoittavat perintätoimistot, joita lienee enintään 200. Sen lisäksi lupaa hakisivat pääsääntöisesti ne lakiasiaintoimistot ja tilitoimistot, jotka hoitavat perintätoimeksiantoja. Kaikkiaan toimiluvan hakijoita arvioidaan olevan noin 500.

Perintätoiminnan luvanvaraisuudesta ei aiheutuisi valtiolle lisäkustannuksia, koska toimilupajärjestelmästä koituvat kustannukset olisi tarkoitus periä toimiluvan hakijoilta. Toimiluvasta valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti perittävä suoritemaksu voisi olla esimerkiksi 800 markkaa. Jos

oletetaan luvan hakijoita olevan 500, toimiluvista kertyisi ensimmäisenä vuonna lain voimaantulon jälkeen 400 000 markkaa. Seuraavina vuosina luvista kertyisi suoritemaksuina arviolta 20 000—40 000 markkaa vuodessa.

Vaikutukset yritystoiminnalle

Perintätoiminnan harjoittajille tulisi toiminnan luvanvaraistamisesta kustannuksia toimiluvan hakemisesta ja toimiluvan myöntämisestä. Luvasta voitaisiin periä esimerkiksi 800 markan suoritemaksu. Suurimmalla osalla perintätoimintaa harjoittavista yrityksistä on jo nyt palveluksessaan yksi tai useampi henkilö, jolla on vastaavalla henkilöltä vaadittava ammattitaito. Joidenkin perintäalan yritysten olisi kuitenkin palkattava palvelukseensa riittävän ammattitaitoinen perintätoiminnasta vastaava henkilö. Myös vaatimus siitä, että toimiluvan haltijan yhden tilintarkastajan olisi oltava hyväksytty tilintarkastaja, aiheuttaa joillekin yrityksille vähäisiä lisäkustannuksia.

4.2. Henkilöstövaikutukset

Esitys lisäisi Etelä-Suomen lääninhallituksen tehtäviä uusien toimilupahakemusten käsittelyn sekä perintätoiminnan harjoittamisen valvonnan vuoksi. Uusien tehtävien hoitamisen vuoksi Etelä-Suomen lääninhallituksen voimavaroja ehdotetaan lisättäväksi. Valtion vuoden 1999 talousarvioesityksessä on lääninhallitusten osalta otettu huomioon perintätoimistojen luvanvaraisuuden valvontamenoina henkilöstö- ja muiden menojen lisäyksenä 400 000 markkaa.

5. Asian valmistelu

Perintälakiesitys annettiin eduskunnalle 25 päivänä lokakuuta 1996. Eduskunnan lakivaliokunta totesi 24 päivänä helmikuuta 1998 oikeusministeriölle osoitetussa kirjeessään, että hallituksen esityksen hyväksyminen edellyttää perintätoimistojen luvanvaraisuutta. Lakivaliokunta pyysi oikeusministeriötä ryhtymään toimenpiteisiin hallituksen esityksen täydentämiseksi siten, että luvanvaraisuus toteutetaan. Lisäksi valiokunta katsoi, että samalla on syytä selvittää, miten turvataan perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavien vakavaraisuus niin, että toimeksiantajalle mahdollisesti koituvat taloudelli-

set menetykset voidaan korvata.

Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti oikeusministeriön aloitteesta 5 päivänä maaliskuuta 1998 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus saatavien ammattimaista perintää koskevaksi elinkeino-oikeudelliseksi sääntelyksi.

Työryhmän tuli erityisesti selvittää kysymykset, jotka liittyvät perintätoiminnan mahdolliseen säätämiseen luvanvaraiseksi tai ilmoituksenvaraiseksi elinkeinoksi, kuten luvanvaraisuus- tai ilmoituksenvaraisuusvaatimuksen ulottuvuus, lupa- tai rekisteröintiviranomainen, luvan myöntämisen tai rekisteröinnin edellytykset, luvan peruuttaminen tai rekisteristä poistaminen sekä elinkeinovalvonta ja hallinnolliset tai muut seuraamukset. Lisäksi työryhmän tuli selvittää toiminnanharjoittajalta mahdollisesti vaadittavan vakuuden tai vastuuvakuutuksen tarve ja tarvittaessa muut vakuuteen liittyvät seikat, kuten vakuuden antajaa ja sisältöä koskevat vaatimukset sekä vakuuden hallinnointi ja käyttäminen.

Työryhmän tuli ottaa työssään huomioon perintälakiesitys ja Ulosotto 2000 -toimikunnan mietinnössä esitetyt, saatavien yksityistä perintää koskevat kannanotot. Työryhmä luovutti mietintönsä kauppa- ja teollisuusministeriölle 30 päivänä kesäkuuta 1998.

Työryhmän mietinnöstä (kauppa- ja teollisuusministeriön työryhmä- ja toimikuntaraportteja 5/1998) saatiin määräajassa lausunnot seuraavilta viranomaisilta ja järjestöiltä: oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö, kuluttajavirasto, kuluttaja-asiamies, kilpailuvirasto, Etelä-Suomen, Länsi-Suomen, Itä-Suomen, Oulun ja Lapin lääninhallitukset, Suomen Kuntaliitto, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK, Suomen Asianajajaliitto, Suomen Kihlakunnanvoudit, Suomen Pankkiyhdistys, Suomen Perimistöimistojen Liitto, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto, Keskuskauppakamari, Kirjanpitoimistojen Liitto, KHT-yhdistys - Föreningen CGR, HTM-tilintarkastajat ja Suomen Yrittäjät. Lausunnon antoi lisäksi Työeläkelaitosten Liitto.

Suurin osa lausunnonantajista puolsi työryhmän ehdotusta, vaikka sen yksityiskohtiin esitettiin lukuisia huomautuksia. Eräät lausunnonantajat eivät pitäneet luvanvaraistamista perusteltuna muun muassa sen vuoksi, että se rajoittaa kilpailua perintäalalla.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Perintälakiesityksen käsittelyn yhteydessä eduskunnan lakivaliokunta on todennut oikeusministeriölle osoittamassaan kirjeessä, että esityksen hyväksyminen edellyttää perintätoiminnan luvanvaraisuutta. Nyt annettavaan esitykseen sisältyvien ehdotusten tarkoituksena on saattaa perintätoiminta luvanvaraiseksi. Nyt ehdotettu sääntely liittyy läheisesti ehdotettuun saatavien perintää koskevaan lakiin, mutta esityksiä ei ole välttämätöntä käsitellä eduskunnassa samanaikaisesti.

Elinkeinolain 3 §:ssä on luettelo niistä elinkeinoista, joista säädetään erikseen lailla tai asetuksella. Tarkoituksena on ollut, että pykälästä ilmenevät tyhjentävästi ne elinkeinot, joiden harjoittamisesta on annettu erityisiä säädöksiä. Tässä esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki perintätoiminnan luvanvaraisuudesta. Näin ollen esityksen voitaisiin katsoa edellyttävän sitä, että elinkeinolain 3 §:ään lisättäisiin maininta ehdotetusta perintätoiminnan sääntelystä.

Tältä osin on kuitenkin otettava huomioon, mitä eduskunnan perustuslakivaliokunta on todennut hallituksen esityksestä laiksi arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain muuttamisesta ja muuksi kansallisen arvopaperikeskuksen toteuttamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 192/1996 vp) talousvaliokunnalle antamassaan lausunnossa (PeVL 40/1996 vp). Perustuslakivaliokunnan mielestä elinkeinolain 3 §:n johdantokappaleeseen sisältyvä asetuksentasoisen sääntelyn mahdollisuus ei ole asianmukaista perusoikeusuudistuksen voimaantulon jälkeen. Valiokunta katsoo, että pykälään sisältyvän luettelon täydentäminen on mahdollista vain perustuslainsäätämisyjärjestyksessä.

Elinkeinolain 3 §:n luettelon täydentäminen perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla ei liene tarkoituksenmukaista. Pykälän luetteloa voitaneen täydentää myöhemmin elinkeino-oikeudellista sääntelyä koskevan uudistuksen yhteydessä. Tämän vuoksi esitykseen ei sisälly ehdotusta elinkeinolain 3 §:n muuttamiseksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki perintätoiminnan luvanvaraisuudesta

1 §. *Perintätoiminnan luvanvaraisuus.* Pykälän 1 momentin mukaan perintätoimintaa saa harjoittaa vain se, jolle myönnetty siihen toimilupa. Perintätoiminnan harjoittamisena pidetään saatavien perintää toisen lukuun. Perinnällä tarkoitetaan ehdotetun saatavien perintää koskevan lain 1 §:n mukaan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada velallinen vapaaehtoisesti suorittamaan erääntynyt velkojan saatava. Esimerkiksi tuomioistuimessa tapahtuva perintämenettely ei ole tässä tarkoitettua perintää, eikä perintäoikeudenkäyntien hoitamiseen siten tarvita ehdotetun lain mukaista toimilupaa.

Perintätoimeksiantoja hoitavat yleensä perintätoimistot. Myös useat asianajo-, lakiasianja tilitoimistot harjoittavat perintätoimintaa. Lisäksi muun muassa ammattiliitot harjoittavat perintätoimintaa ainakin jossakin määrin periessään työnantajilta erääntyneitä palkkasaamisia tai muita saatavia jäsentensä lukuun.

Toisin kuin ehdotettu saatavien perintää koskeva laki tässä esityksessä ehdotettu laki ei pääsääntöisesti koske velkojan itsensä suorittamaa saatavien perintää. Velkojan itsensä suorittamaan perintään rinnastuvat sellaiset perintätoimenpiteet, joiden perusteella velallinen ei voi päätellä saatavan siirtyneen toisen perittäväksi. Esimerkiksi perintäkirjeiden laatiminen velkojan käyttöön ei olisi luvanvaraista perintätoimintaa. Ehdotuksessa tarkoitettua perintätoimintaa ei ole myöskään reskontrapalveluun liittyvä maksukehotusten lähettäminen, jos maksukehoitus on lähetetty palvelun ostaneen asiakkaan nimissä ja suoritus kehoitetaan maksamaan suoraan asiakkaan tilille. Jos sen sijaan esimerkiksi pienyrityksen reskontraa hoitava tilitoimisto lähettää perintäkirjeitä omissa nimissään, kysymys on tyypillisestä perintätoiminnasta, jonka harjoittaminen on luvanvaraista.

Esimerkiksi luottokaupassa myyjälle jää velalliselta kauppahintasaatava, jonka hän yleensä perii velalliselta sen eräännyttyä. Se, että velkoja perii tällaisia alun perin velkojalle syntyneitä saatavia, ei ehdotuksen mukaan ole luvanvaraista. Lupa sen sijaan saatetaan tarvita sellaisten saatavien perintään, jotka velkoja on ottanut vastaan aikaisem-

malta velkojalta. Perintätoiminnan luvanvaraisuutta koskevan sääntelyn kiertäminen olisi verrattain helppoa, jos myös velkojalle siirrettyjen saatavien perintä olisi poikkeuksettomasti rajattu luvanvaraisuuden ulkopuolelle. Perintätoimintaa harjoittava voisi siirtää perittäviksi tarkoitettuja saatavia itselleen ja periä ne omissa nimissään tarvitsematta hakea toiminnalleen lupaa.

Tällaisen epäasiallisen toiminnan estämiseksi omien saatavien perintä ehdotetaan säädettäväksi luvanvaraiseksi tapauksissa, joissa on ilmeistä, että perittävät saatavat on otettu vastaan yksinomaan perintätarkoituksessa. Tästä on yleensä kysymys silloin, kun saatavat on siirretty niiden erääntymisen jälkeen. Uudelle velkojalle siirretyn erääntymättömän saatavan osalta luvanvaraisuuden kannalta ratkaisevaa on se, onko saatavan siirtämiselle ollut muu perusteltu syy kuin se, että saatavan voi periä uusi velkoja. Esimerkiksi irtaimen kaupassa maksuna hyväksytty erääntymättömän saatavan siirto ostajalta myyjälle tai factoring-toiminnassa tapahtuva laskusaatavien siirto velkojalta rahoittajalle ei ole säännöksessä tarkoitettua yksinomaan perintätarkoituksessa tapahtuvaa saatavien siirtämistä. Kaupassa siirron tarkoituksena on kauppahinnan maksaminen ja factoring-toiminnassa yleensä vakuuden järjestäminen.

Pykälän 2 momentin mukaan lupaviranomaisena toimii Etelä-Suomen lääninhallitus.

Pykälän 3 momentissa luetellaan ne tilanteet, joissa lupaa ei tarvita, vaikka toiminta täyttäisikin 1 momentissa säädetyt perintätoiminnan tunnusmerkit.

Pykälän 3 momentin mukaan toimilupaa ei tarvita satunnaiseen perintätoimintaan, jota ei ole markkinoitu. Satunnaisen perintätoiminnan käsitteen sisällön arviointi on tapauskohtaista. Perintätoimintaa voidaan pitää satunnaisena, jos se on kertaluonteista tai vain hyvin harvoin toistuvaa. Esimerkiksi satunnaisesti muutaman vuoden välein suoritettava perintä ei vaatisi toimilupaa. Perintä olisi kuitenkin luvanvaraista, jos esimerkiksi yksityishenkilö tai yritys perii toimeksiannon perusteella saatavia säännöllisesti muutaman kuukauden välein.

Perintätoiminnan luvanvaraisuuden kannalta ei ole merkitystä sillä, harjoitetaanko

perintätoimintaa saatavien perinnästä annetussa lakiehdotuksessa tarkoitettulla tavalla ammattimaisesti. Ammattimainen perintätoiminta ei tosin voine olla luonteeltaan satunnaista, mutta toisaalta satunnaista useammin harjoitettava perintätoiminta ei ole välttämättä kaikissa tapauksissa ammattimaista.

Lakia sovelletaan kuitenkin satunnaiseen perintätoimintaan, jos perintätoimintaa on markkinoitu. Markkinoinnilla tarkoitetaan erilaisten perintäpalvelujen tarjoamista, kuten kirjallisten esitteiden jakamista tai saatavien perintää koskevaa mainontaa liikehuoneistossa tai sanomalehdissä tai muissa julkaisuissa. Siten esimerkiksi mainoksen julkaiseminen perintäalan palveluista sanomalehdessä tai puhelinluettelossa on 3 momentissa tarkoitettua markkinointia. Tällainen ennalta määrittelemättömälle kohderyhmälle tarjotun perintäpalvelun markkinointi tekisi toiminnasta aina luvanvaraista riippumatta siitä, kuinka laajaa perintätoiminta käytännössä on.

Lupaa ei luonnollisestikaan tarvittaisi valtion, kunnan, kuntayhtymän tai seurakunnan harjoittamaan perintätoimintaan. Pykälän 3 momentin 1 kohdan mukaan toimilupaa ei tarvita myöskään perintätoimintaan, jota valtion, kunnan, kuntayhtymän tai seurakunnan määräysvallassa kirjanpitolaissa tarkoitettulla tavalla oleva yhteisö tai säätiö harjoittaa toisen samassa asemassa olevan yhteisön tai säätiön taikka valtion, kunnan, kuntayhtymän tai seurakunnan lukuun.

Kirjanpitolaian mukaan yhteisöllä katsotaan olevan määräysvalta toisessa yhteisössä tai säätiössä (*kohdeyritys*), kun sillä on enemmän kuin puolet kohdeyrityksen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä äänten enemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen. Yhteisöllä katsotaan olevan määräysvalta kohdeyrityksessä myös silloin, kun sillä on oikeus nimittää tai erottaa enemmistö jäsenistä kohdeyrityksen hallituksessa tai siihen verrattavassa toimieliimessä taikka toimieliimessä, jolla on tämä oikeus, ja tämä oikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin edellä mainittu ääntenenemmistö.

Julkisyhteisöt ovat järjestäneet palvelutuotantoon ja muita julkishallinnon tehtäviään kirjanpitovelvollisiin yhteisömuotoihin, joissa ne käyttävät määräysvaltaa. Julkisyhteisö voi esimerkiksi omistaa osakeyhtiön,

joka harjoittaa julkisyhteisön saatavien perintää julkisyhteisön lukuun. Tällainen julkisyhteisön määräysvallassa oleva osakeyhtiö voi harjoittaa niin ikään julkisyhteisön määräysvallassa olevan toisen osakeyhtiön saatavien perintää tämän yhtiön lukuun. Tällainen toiminta on oikeudellisesti arvioituna toisen lukuun tapahtuvaa saatavien perintää, mutta käytännössä se on verrattavissa julkisyhteisön itsensä suorittamaan perintään. Tämän vuoksi siihen ei ehdotuksen mukaan tarvita toimilupaa.

Momentin 2 kohdan mukaan toimilupaa ei tarvita yhteisön tai säätiön saatavien perintään, jos toimeksiantaja ja perintätoiminnan harjoittaja kuuluvat samaan kirjanpitolaissa tarkoitettuun konserniin.

Jos yhteisöllä tai säätiöllä on määräysvalta toisessa yhteisössä tai säätiössä, on edellinen emoyritys ja jälkimmäinen tytäryritys. Emoyritys tytäryrityksineen muodostaa kirjanpitolaissa tarkoitettun konsernin. Konserni voi vapaasti järjestää konserniin kuuluvien yritysten saatavien perinnän siten kuin se on liiketaloudellisesti järkevää. Konsernin emoyrityksellä voi olla tytäryritys, joka huolehtii emoyrityksen ja muiden tytäryritysten saatavien perinnästä. Tämä on toisen lukuun tapahtuvaa saatavien perintää, mutta se voidaan rinnastaa velkojayrityksen itsensä suorittamaan perintään. Tästä syystä konserniin kuuluvien yritysten saatavien perintä on ehdotuksessa jätetty luvanvaraisuuden ulkopuolelle. Jos konserniin kuuluva yritys harjoittaa konserniin kuuluvien yritysten saatavien perinnän lisäksi konserniin kuulumattomien toimeksiantajien saatavien perintää, on se luvanhakuvellollinen.

Toimilupaa ei vaadittaisi myöskään yhteisön tai säätiön saatavien perintään siinä tilanteessa, jossa toimeksiantaja ja perintätoiminnan harjoittaja ovat saman luonnollisen henkilön määräysvallassa. Luonnollisen henkilön määräysvallassa oleva yhteisö tai säätiö eivät muodosta kirjanpitolaissa tarkoitettua konsernia, koska luonnollinen henkilö ei ole kirjanpitovelvollinen. Luonnollisen henkilön määräysvallassa oleva perintätoimintaa harjoittava yritys voi ottaa vastaan toimeksiantoja toiselta saman luonnollisen henkilön määräysvallassa olevalta yritykseltä. Tällainen toiminta on toisen lukuun suoritettavaa perintää, mutta se on verrattavissa konserniin kuuluvien yritysten saatavien perintään. Siksi myöskään siihen ei tarvitse hakea toimilupaa.

Momentin 3 kohdan mukaan toimilupaa ei tarvita, jos perintätoimintaa harjoittavat rahoitusmarkkinoilla toimivat rahoitustarkastuksen valvomat laitokset, yhteisöt, säätiöt ja muut yritykset. Rahoitustarkastuslain 2 § sisältää luettelon rahoitustarkastuksen valvottavista. Valvottaviin kuuluu muun muassa luottolaitostoiminnasta annetussa laissa tarkoitettu luottolaitos, joka voi harjoittaa perintätoimintaa. Luottolaitos tarvitsee toimintaansa valtiovarainministeriön myöntämän toimiluvan. Rahoitustarkastuksen valvottaviin voidaan rinnastaa sosiaali- ja terveysministeriön valvonnassa olevat vakuutusyhtiölaissa (1062/1979), ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa (398/1995), vakuutusyhdistyslaissa (1250/1987), työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa (354/1997), vakuutuskassalaissa (1164/1992) ja eläkesäätiölaissa (1774/1995) tarkoitetut vakuutus- ja eläkelaitokset. Ehdotetun lain kannalta ei ole tarpeellista säätää kaksinkertaista valvontamenettelyä, joten edellä mainitut tahot ehdotetaan vapautettavaksi luvanhakuvelvollisuudesta.

Momentin 4 kohdan mukaan toimilupaa ei vaadita asianajajan tai hänen apulaisensa harjoittamaan perintätoimintaan. Asianajotoiminnasta säädetään asianajajista annetussa laissa (496/1958). Lain nojalla oikeusministeriö on päätöksellään (191/1959) vahvistanut Suomen Asianajajaliiton säännöt.

Vain Suomen Asianajajaliiton jäsen on asianajaja ja voi käyttää asianajajan ammattinimikettä. Suomen Asianajajaliitto valvoo asianajajien toimintaa ja tarvittaessa käyttää kurinpitovaltaa. Asianajotoimintaa valvoo myös oikeuskansleri, jolla on oikeus vaatia Suomen Asianajajaliiton hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin asianajajaa vastaan, jos hän katsoo, että asianajaja laiminlyö velvollisuutensa tai ettei tällä ole oikeutta olla asianajajana. Oikeuskanslerilla on valitusoikeus kurinpitoasioissa annetuista liiton hallituksen ja kurinpitolautakunnan päätöksistä.

Asianajajan tehtäviin kuuluu valvoa hyvää asianajotapaa koskevien ohjeiden mukaisesti liittoon kuulumattomia asianajotoimiston avustavia lakimiehiä ja muuta henkilökuntaa. Koska Suomen Asianajajaliitto valvoo jäsentensä toimintaa, ei ole pidetty tarpeellisena ulottaa liiton suorittaman valvonnan lisäksi myös ehdotetun lain mukaista valvontaa koskemaan asianajajaa tai hänen apulaisiaan.

Perintää harjoittavat asianajajien ohella useat lakiasiaintoyhdistykset. Lakiasiaintoyhdistykset

hoitavat usein samanlaisia toimeksiantoja kuin asianajajat. Lakiasiaintoyhdistysten omistaja on yleensä suorittanut oikeustieteellisen tutkinnon, mutta hänelle ei ole asetettu asianajajalta vaadittavia ammattitaito- ja koulutusvaatimuksia. Koska lakiasiaintoyhdistysten toiminta ei ole säänneltyä eikä valvottua, perintätoimintaa harjoittava lakiasiaintoyhdistys on ehdotetun lain nojalla velvollinen hakemaan toimilupaa.

Momentin 5 kohdan mukaan toimilupaa ei vaadita kuolinpesän osakkaan tai pesänselvittäjän suorittamaan kuolinpesän saatavien perintään. Perintökaaren (40/1965) mukaan kuolinpesän osakkaita ovat perilliset, yleisjälkisäädöksen saajat ja elonjäänyt puoliso, jos hänellä oli avio-oikeus kuolleen puolison omaisuuteen tai jos hän peri kuolleen puolison. Kuolinpesän osakkaat hallitsevat pesän omaisuutta yhteisesti. Tuomioistuimien voi myös osakkaan hakemuksesta päättää, että pesän omaisuus on luovutettava pesänselvittäjän hallintoon. Tällöin tuomioistuimen määräämä pesänselvittäjä hallitsee kuolinpesää osakkaiden sijasta.

Kuolinpesän osakkaan tai pesänselvittäjän suorittama kuolinpesän saatavien perintä voidaan rinnastaa edesmenneen velkojan omien saatavien perintään. Sen vuoksi siihen ei tarvitse haakea toimilupaa.

Momentin 6 kohdan mukaan konkurssipesän saatavien perintään ei vaadita toimilupaa silloin, kun perinnän suorittaa pesänhoitaja tässä tehtävässään. Konkurssin alkaessa konkurssivelallinen menettää omaisuutensa määräysvallan konkurssipesälle. Konkurssipesän hallinnosta ja pesän selvittämisestä huolehtii tuomioistuimen määräämä pesänhoitaja. Hänen tehtäviinsä kuuluu myös pesän saatavien perintä.

Pesänhoitajan suorittama konkurssipesän saatavien perintä voidaan rinnastaa velkojan omien saatavien perintään. Tällaista perintää ei ole perusteltua säätää luvanvaraiseksi. Suuri osa pesänhoitajista ei muutoinkaan tarvitsisi tässä tarkoituksessa toimilupaa. Pesänhoitajista on nimittäin valtaosa asianajajia, jotka on ehdotetun 4 kohdan perusteella vapautettu hakemasta lupaa. Jos lakiasiaintoyhdistykselle on myönnetty lupa perintätoiminnan harjoittamiseen, toimiston työntekijä voi pesänhoitajana toimiessaan peria saatavia toimistolle myönnetyn luvan perusteella. Osa pesänhoitajina toimivista tarvitsisi kuitenkin toimiluvan pesän saatavien perintää varten, jollei tätä koskevaa poikkeusta

luvanvaraisuudesta otettaisi lakiin.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että 3 momentin 2, 5 tai 6 kohdan poikkeuksia ei sovelleta, jos on ilmeisestä, että saatava on siirretty toimeksiantajalle, kuolinpesälle tai konkurssipesälle yksinomaan perintätarkoituksessa. Säännös on tarpeellinen toimilupajärjestelmän kiertämisen estämiseksi.

2 §. *Toimiluvan myöntämisen edellytykset.* Pykälän 1 momentissa luetellaan toimiluvan myöntämisen edellytykset, joita ovat muiden muassa hakijan luotettavuus ja vakavaraisuus. Luotettavuudesta säädetään tarkemmin 3 §:ssä ja vakavaraisuudesta 4 §:ssä. Ammattitaitoisen perintätoiminnan harjoittamisen varmistamiseksi toimiluvan hakijana olevalla yhteisöllä on myös oltava palveluksessaan perintätoiminnasta vastaava henkilö. Jos toimiluvan hakija on luonnollinen henkilö, hän voi 2 momentin mukaan itse toimia vastaavana henkilönä. Vastaavan henkilön tehtävistä ja pätevydestä säädetään 5 §:ssä.

Lisäksi toimiluvan saamisen edellytyksenä on, että hakija kykenee asianmukaisesti huolehtimaan toimeksiantajan lukuun perittävistä varoista. Hakijan on huolehdittava siitä, että toimeksiantajan lukuun perittävät varat ja hakijan omat varat pidetään erillään sekä että toimeksiantajan lukuun perittävät varat säilytetään luotettavasti ehdotetun saatavien perintää koskevan lain 11 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Tässä esityksessä ehdotetun lain 6 §:n 2 momentin 6 kohdan nojalla hakijan on toimilupaa hakiessaan esitettävä selvitys siitä, miten hän aikoo pitää toimeksiantajan lukuun perimänsä varat erillään omista varoistaan ja miten hän aikoo säilyttää toimeksiantajan lukuun perimänsä varat luotettavalla tavalla.

Niin ikään hakijan on ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan pystyttävä huolehtimaan toimeksiantajaa ja velallista koskevien tietojen suojaamisesta. Perintätoimeksiantoa varten saatujen ja siinä syntyneiden henkilö-tietojen käyttämisestä ja suojaamisesta säädetään henkilörekisterilaissa. Suojattavina tietoina voidaan pitää esimerkiksi velallista koskevia yhteystietoja, hänen taloudellista asemaansa koskevia tietoja sekä perittäviä laskuja koskevia tietoja. Ehdotetun 6 §:n 2 momentin 7 kohdan mukaan toimilupahakemukseen on liitettävä selvitys siitä, miten hakija aikoo varmistaa toimeksiantajaa ja velallista koskevien tietojen asianmukaisen

suojaamisen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, ettei toimilupaa myönnetä, jos hakemuksesta tai olosuhteista muutoin käy ilmi, että hakemuksessa tarkoitettuun toimintaan liittyvät järjestelyt on tehty toimiluvan myöntämisen edellytyksistä annettujen säännösten kiertämiseksi. Tällä pyritään estämään esimerkiksi järjestely, jossa perintätoiminnasta vastaavaksi henkilöksi ilmoitetaan henkilö, joka ei käytännössä tulisi osallistumaan toimiluvan hakijan toimintaan eikä siten voisi huolehtia perintätoiminnan lainmukaisuudesta ehdotetussa 5 §:ssä edellytetyllä tavalla.

Pykälän 4 momentin mukaan toimiluvan hakijana olevalla luonnollisella henkilöllä on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella taikka hakijana olevalla yhteisöllä tai säätiöllä sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Säännös perustuu Euroopan talousalueesta tehdyssä sopimuksessa olevaan syrjimättömyysperiaatteeseen sijoittautumisoikeuden ja palvelujen tarjoamisen vapauden alueella.

Kauppa- ja teollisuusministeriö voi myöntää poikkeusluvan luonnolliselle henkilölle, jonka asuinpaikka on Euroopan talousalueen ulkopuolella, taikka yhteisölle tai säätiölle, jonka kotipaikka on Euroopan talousalueen ulkopuolella. Poikkeusluvan myöntämisen edellytyksistä säädetään elinkeinolain 1 §:n 2 momentissa.

3 §. *Hakijan luotettavuus.* Pykälässä täsmennetään toimiluvan myöntämisen edellytyksenä olevaa luotettavuusvaatimusta. Pykälän 1 momentin mukaan toimiluvan hakijaa pidetään luotettavana, jos toimiluvan hakijana olevaa luonnollista henkilöä, hakijana olevan yhteisön tai säätiön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsentä tai varajäsentä, toimitusjohtajaa, vastuunalaista yhtiömiestä taikka muussa näihin rinnastettavassa asemassa olevaa henkilöä taikka perintätoiminnasta vastaavaa henkilöä ei ole lainvoimaisesti tuomittu viiden viimeisen vuoden aikana vankeusrangaistukseen tai kolmen viimeisen vuoden aikana sakkorangaistukseen rikoksesta, jonka voidaan katsoa osoittavan henkilön olevan ilmeisen sopimaton harjoittamaan perintätoimintaa.

Luotettavuusarvioinnissa on merkitystä sellaisella rikoksella, joka osoittaa henkilön ilmeistä sopimattomuutta perintätoimintaan. Sopimattomuuden katsotaan ilmenevän erityisesti sellaisista lainvastaisista toimista,

joilla pyritään hyödyn tavoitteluun toimeksiantajien kustannuksella. Esimerkkinä tällaisista rikoksista voidaan mainita kavallus. Myös liiketoimintavelvollisuuksien laiminlyönteihin liittyviä rikoksia, esimerkiksi kirjanpitorikosta, voidaan yleensä pitää sellaisina, jotka osoittavat henkilön ilmeistä sopimattomuutta harjoittamaan luotettavuutta edellyttävää perintätoimintaa. Ehdotetun lain 13 §:n 1 momentin mukaan Etelä-Suomen lääninhallituksella on mahdollisuus saada toimiluvan myöntämistä koskevien asioiden käsittelyä varten tarpeellisia tietoja rikosrekisteristä ja sakkorekisteristä.

Etelä-Suomen lääninhallituksen tehtävänä on arvioida, onko rikos sellainen, että se kaikki asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen osoittaa henkilön ilmeisen sopimattomuuden perintäalalle. Luotettavuutta tulee arvioida nimenomaan harjoitettavan perintätoiminnan kannalta. Esimerkiksi rattijuopumuksesta tuomittua hakijaa ei välttämättä voida pitää ilmeisen sopimattomana harjoittamaan perintätoimintaa.

Luotettavuuden arvioinnissa otettaisiin huomioon rikos, josta henkilö on lainvoimaisesti tuomittu vankeusrangaistukseen viiden viimeisen vuoden aikana tai sakkorangaistukseen kolmen viimeisen vuoden aikana. Määräajat lasketaan lupahakemuksen tarkasteluhetkestä taaksepäin siihen hetkeen, kun tuomio on tullut lainvoimaiseksi.

Pykälän 2 momentin nojalla toimilupa voidaan evätä, vaikka kyse ei ole 1 momentissa säännellystä tilanteesta. Momentissa tarkoitettua ilmeistä sopimattomuutta perintätoimintaan voi osoittaa esimerkiksi lainvoimalla vailla oleva tuomio 1 momentissa tarkoitusta rikoksesta. Säännöstä voidaan soveltaa myös siinä tilanteessa, jossa henkilö on lainvoimaisesti tuomittu vankeusrangaistukseen yli viisi vuotta sitten tai sakkorangaistukseen yli kolme vuotta sitten, jos rikos osoittaa henkilön ilmeistä sopimattomuutta harjoittamaan perintätoimintaa.

Henkilön ilmeinen sopimattomuus perintätoimintaan ei edellytä sitä, että hänet on tuomittu rikoksesta rangaistukseen. Henkilö on voitu myös määrätä liiketoimintakiellosta annetun lain (1059/1985) mukaisesti liiketoimintakieltoon. Kieltoon ovat saattaneet johtaa esimerkiksi verovelvollisuuteen tai kirjanpitoon liittyvät laiminlyönnit. Liiketoimintakieltoon määrääminen ei edellytä, että laiminlyönnistä on tuomittu rangaistus. Jos kielto on edelleen voimassa, ei perintätoi-

mintaa voi luonnollisesti harjoittaa. Päättynyt liiketoimintakielto on otettava luotettavuuden arvioinnissa huomioon.

4 §. *Hakijan vakavaraisuus.* Pykälässä täsmennetään toimiluvan myöntämisen edellytyksenä olevaa vakavaraisuusvaatimusta. Pykälän 1 momentin mukaan toimiluvan hakijaa pidetään vakavaraisena, jos on ilmeistä, että hakija kykenee vastaamaan taloudellisista velvoitteistaan.

Luonnollista henkilöä voidaan pitää vakavaraisena, jos hän hallitsee itseään ja omaisuuttaan. Muun hakijan vakavaraisuutta on arvioitava lähinnä hakijan tilinpäätösasiakirjojen perusteella. Esimerkiksi hakijana olevan osakeyhtiön selvitystilaa voidaan pitää sellaisena perusteena, joka osoittaa, ettei osakeyhtiötä voida pitää vakavaraisena.

Vakavaraisuusvaatimusta ei täyty hakija, joka on laiminlyönyt huomattavia määriä veroja tai julkisoikeudellisia maksuja. Ehdotetun 6 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan lupahakemuksen on liitettävä verovirastosta saatava todistus siitä, että hakijalla ei ole maksamatta erääntyneitä veroja eli niin sanottu verojäämätodistus. Vakavaraisuutta arvioitaessa tulee lisäksi tarkistaa hakijan luottotiedot. Jos esimerkiksi hakijalla on ollut useita hoitamattomia maksuja, häntä ei voitane pitää vakavaraisena. Sen sijaan esimerkiksi yksittäisen maksuhäiriön, joka on hoidettu, ei voida yleensä katsoa osoittavan, etteikö hakija kykenisi harjoittamaan asianmukaisesti perintätoimintaa.

5 §. *Vastaava henkilö.* Pykälässä säädetään 2 §:ssä tarkoitettun perintätoiminnasta vastaavan henkilön tehtävistä ja pätevyyydestä. Vastaavan henkilön tehtävänä on huolehtia siitä, että perintätoiminnassa noudatetaan hyvää perintätapaa ja että perintätoimintaa muutoinkin harjoitetaan lainmukaisesti.

Vastaavaksi henkilöksi ei voida ilmoittaa henkilöä, joka toimintaan aktiivisesti osallistumatta antaa nimensä perintätoiminnan harjoittajan käyttöön. Vastaavan henkilön velvoitteiden asianmukainen hoitaminen edellyttää, että henkilö on perillä yrityksen päivittäin tapahtuvien asioiden hoidosta. Velallisen oikeusturvan kannalta on tärkeätä, että yrityksen koko henkilökunta harjoittaa perintätoimintaa laissa edellytetyllä tavalla. Vastaavan henkilön suorittama valvonta ei voi olla passiivista, vaan hänen on myös omaloitteisesti ohjeita antamalla huolehdittava siitä, että perintään osallistuvat henkilöt noudattavat toiminnassaan lain säännöksiä. Jos

yritys harjoittaa perintätoimintaa useissa toimipaikoissa, vastaavan henkilön on huolehdittava siitä, että kussakin toimipaikassa perinnässä noudatetaan hyvää perintätapaa ja että perintää muutoinkin harjoitetaan lainmukaisesti. Käytännössä vastaavalle henkilölle asetettu velvollisuus huolehtia yrityksen koko perintätoiminnan lainmukaisuudesta merkitsee sitä, että kussakin toimipaikassa on oltava riittävän ammattitaitoisia perintätoimintaa harjoittavia henkilöitä. Jos vastaavaksi henkilöksi nimetty laiminlyö valvontavelvollisuutensa, hän saattaa olla henkilökohtaisesti korvausvelvollinen aiheutuneesta vahingosta. Lisäksi valvontavelvollisuuden laiminlyönti saattaa ehdotetun 12 §:n nojalla johtaa toimiluvan peruuttamiseen.

Vastaavan henkilön ammattitaidon varmistamiseksi ehdotetaan säädettäväksi, että vastaavalla henkilöllä on oltava riittävä käytännön kokemus perintätoiminnasta tai perintätoimintaan soveltuva koulutus. Käytännön kokemus voidaan osoittaa esimerkiksi perehtyneisyytenä alan toimintaan toimimalla eri perintätehtävissä perintätoimistoissa. Riittävä käytännön kokemuksena voidaan pitää esimerkiksi usean vuoden ajan jatkunutta perintätoimeksiantojen hoitamista.

Koulutuksella tarkoitetaan suoritettua tutkintoa tai muulla koulutuksella saatua ammattipätevyyttä. Perintätoiminnan asianmukainen harjoittaminen edellyttää hyvää ammattitaitoa ja lainsäädännön tuntemusta. Tästä syystä vastaavalla henkilöllä, jolla ei ole riittävää käytännön kokemusta perintätoiminnasta, on oltava perintätoimintaan soveltuva koulutus, kuten oikeustieteen kandidaatin, varanotaarin, kauppätieteiden maisterin, ekonomin tai merkonomin koulutus.

6 §. *Toimilupahakemus.* Pykälän 1 momentin mukaan toimilupahakemuksessa tulee olla riittävät tiedot luvan hakijasta ja harjoitettavaksi aiotusta toiminnasta. Hakijana olevasta luonnollisesta henkilöstä on ilmoitettava nimi ja asuinpaikka. Yhteisömuodossa toimivasta hakijasta on mainittava toiminimi ja kotipaikka. Jos perintätoimintaa harjoitetaan kahdessa tai useammassa toimipaikassa, tulee ilmoittaa myös kaikkien toimipaikkojen sijaintikunnat. Lisäksi hakemuksesta tulee ilmetä perintätoiminnasta vastaavan henkilön nimi ja tiedot hänen ammattitaidostaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niistä selvityksistä, jotka luvan hakijan tulee liittää hakemukseen. Momentin 1 kohdan mukaan

hakemukseen tulee liittää todistus siitä, että vastaava henkilö ja hakija, jos hän on luonnollinen henkilö, hallitsevat itseään ja omaisuuttaan. Tämä osoitetaan käräjäoikeuden antamalla todistuksella siitä, että henkilöä ei ole julistettu holhottavaksi eikä hän ole konkurssissa.

Momentin 2 kohdan mukaan hakemukseen on liitettävä hakijan kaupparekisteriote. Rekisteriotteesta käy ilmi muun muassa yrityksen toiminimi, kotipaikka ja osoite, hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja, vastuunalaiset yhtiömiehet sekä muut näihin rinnastettavassa asemassa olevat henkilöt. Myös tiedot yrityksen selvitystilasta ja konkurssista ilmevät kaupparekisteriotteesta.

Momentin 3 kohdan mukaan hakemukseen tulee oheistaa hakijan edellisen tilikauden tilinpäätösasiakirjat. Nämä asiakirjat ovat jäljennös tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta. Tilinpäätösasiakirjojen liittäminen hakemukseen koskee kaikkia hakijayrityksiä, jotka ovat edellisen tilikauden aikana harjoittaneet liiketoimintaa. Jos hakijana on toimintaansa aloittava yritys, tilinpäätösasiakirjoja ei luonnollisestikaan ole.

Momentin 4 kohdan mukaan hakemukseen on liitettävä todistus siitä, ettei hakijalla ole maksamatta erääntyneitä veroja eli niin sanottu verojäämätodistus, jonka saa verovirastosta. Verojäämätodistus antaa osaltaan kuvan siitä, miten hakija on huolehtinut elinkeinotoimintaansa liittyvistä lakisääteisistä velvoitteistaan.

Momentin 5 kohdan mukaan hakemukseen on oheistettava selvitys perintätoiminnasta vastaavan henkilön ammattitaidosta. Ammattitaitovaatimus osoitetaan koulutusta koskevalla tutkintotodistuksella tai muuta koulutusta osoittavalla selvityksellä taikka perintäalan kokemusta osoittavilla työtodistuksilla.

Momentin 6 kohdan mukaan hakemukseen on liitettävä selvitys siitä, miten hakija aikoo huolehtia toimeksiantajan lukuun perittävien varojen ja omien varojensa erillään pitämisestä sekä toimeksiantajan lukuun perittävien varojen säilyttämisestä luotettavalla tavalla. Hakijan on esitettävä selvitys siitä, että toimeksiantajan lukuun perittävät varat ohjataan erilliselle asiakasvaratilille pankkiin. Selvityksessä on yksilöitävä ne tilit, joilla asiakasvarat tullaan säilyttämään. Lisäksi on esitettävä selvitys muista keinoista, joilla pyritään estämään asiakasvarojen sekoittaminen hakijan omiin varoihin. Tällaisia keinoja voivat olla esimerkiksi erilaiset kirjanpito-

ohjelmistot.

Momentin 7 kohdan mukaan hakemukseen tulee oheistaa selvitys siitä, miten hakija varmistaa toimeksiantajaa ja velallista koskevien tietojen asianmukaisen suojaamisen. Selvityksessä olisi mainittava, miten hakija suorittaa tarpeelliset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet henkilötietojen suojaamiseksi asiattomalta pääsylvä tietoihin ja vahingossa tai laittomasti tapahtuvalta tietojen hävittämiseltä, muuttamiselta, luovuttamiselta, siirtämiseltä taikka muulta laittomalta käsitelyltä. Selvityksessä olisi myös määriteltävä tietojen käyttöoikeudet ja ilmoitettava min-käläisin turvajärjestelyin, esimerkiksi salasanajärjestelmän avulla, on varmistettu, että tietoja pääsevät käsittelemään vain henkilöt, joilla on siihen oikeus. Selvitykseen riittää tässä tapauksessa vastaava henkilörekisterilain mukainen tietosuojavaltuutetulle tehty ilmoitus.

Hakemuksen ja sen liitteiden perusteella voidaan arvioida, täyttääkö hakija 2 §:ssä säädetty toimiluvan myöntämisen edellytykset. Tarvittaessa lupaviranomaisena toimivalla Etelä-Suomen lääninhallituksella on mahdollisuus vaatia hakemukseen liittyviä lisäselvityksiä hallintomenettelylain (598/1982) 17 §:n 2 momentin mukaisesti.

7 §. *Toimiluvan myöntäminen.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi toimiluvan myöntämisestä. Lupaviranomainen ei voisi harkita toimiluvan tarkoituksenmukaisuutta, vaan lupa olisi myönnettävä jokaiselle hakijalle, joka täyttää 2 §:ssä säädetty toimiluvan myöntämisen edellytykset.

Toimilupa myönnetään enintään viiden vuoden määräajaksi. Toimiluvan määräaikaisuus on perusteltua erityisesti valvonnallisuudesta syistä. Uuden toimilupahakemuksen käsitelyn yhteydessä lupaviranomainen arvioi, ovatko luvan myöntämisen edellytykset edelleen olemassa.

8 §. *Toiminnan jatkaminen toimilupahakemuksen ollessa vireillä.* Toimiluvan määräaikaisuuden vuoksi pykälässä säädettäisiin oikeudesta jatkaa perintätoimintaa aikaisemmin myönnetyn toimiluvan nojalla tapauksessa, jossa toimiluvan haltija on hakenut uutta toimilupaa ja hakemuksen käsittely on vielä kesken.

Jos uutta toimilupaa on haettu viimeistään kaksi kuukautta ennen aikaisemmin myönnetyn luvan voimassaoloajan päättymistä, hakija saa jatkaa perintätoimintaa aikaisemmin myönnetyn toimiluvan nojalla siihen saakka,

kunnes uutta toimilupaa koskeva asia on joko hyväksytty tai hylätty.

Uutta toimilupaa haettaessa noudatetaan ehdotetun 6 §:n säännöksiä lupahakemukselta, ja lupahakemusta käsiteltäessä arvioidaan, ovatko 2 §:n mukaiset edellytykset edelleen olemassa.

9 §. *Tilintarkastus.* Pykälän 1 momentin mukaan toimiluvan haltijan yhden tilintarkastajan on oltava joko Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (KHT-tilintarkastaja) tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (HTM-tilintarkastaja) taikka Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö (KHT-yhteisö) tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö (HTM-yhteisö). Säännöksen tarkoituksena on turvata tilintarkastuksen luotettavuus. Keskuskauppakamarin ja kauppakamarin hyväksymästä tilintarkastajasta ja tilintarkastusyhteisöstä säädetään tarkemmin tilintarkastuslain (936/1994) 2 luvussa.

Tilintarkastajan on tilintarkastuslain 19 §:n mukaan annettava tarkastuksestaan tilintarkastuskertomus. Tilintarkastajan tulee esittää tilintarkastuskertomuksessaan muistutus, jos yhteisön tai säätiön yhtiömies, hallituksen, hallintoneuvoston tai vastaavan toimielimen jäsen, puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja taikka toimitusjohtaja tai muu vastuuvollinen on syyllistynyt tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus, taikka muuhun yhteisöä tai säätiötä koskevan lain tai sen yhtiöjärjestyksen, yhtiösopimuksen tai sääntöjen vastaiseen toimintaan.

Ehdotetun lain mukaan toimiluvan hakijan on kyettävä asianmukaisesti huolehtimaan toimeksiantajan lukuun perittävistä varoista. Pykälän 2 momentin mukaan varojen erillään pitämisen varmistamiseksi hyväksytyn tilintarkastajan tulee tilintarkastuskertomuksessaan muun ohella erityisesti lausua siitä, onko varat, jotka toimiluvan haltija on perinyt toimeksiantajan lukuun, pidetty erillään toimiluvan haltijan omista varoista ja säilytetty luotettavalla tavalla. On tarkoituksenmukaista, että tilintarkastaja tekee maininnan, joka helpottaa viranomaisen työtä. Maininta on tehtävä tilintarkastuskertomukseen, vaikka varat on pidetty erillään, siis myös silloin kun tämän johdosta ei ole huomautettavaa.

10 §. *Valvonta.* Pykälän 1 momentin mukaan lupaa edellyttävän perintätoiminnan harjoittamista valvoisi Etelä-Suomen läänin-

hallitus, joka 1 §:n 2 momentin mukaan samalla olisi myös lupaviranomainen. Valvonnassa lääninhallitus voisi toimia yhteistyössä muun muassa kuluttaja-asiamiehen kanssa, jonka tehtävänä on ehdotetun saatavien perintää koskevan lain mukaan kuluttajasaatavien perinnän lainmukaisuuden valvonta. Etelä-Suomen lääninhallitus voisi ottaa valvonnassaan huomioon myös kuluttaja-asiamiehen valvonnassa ilmenneet epäkohdat.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että toimiluvan haltijan vakavaraisuuden valvomiseksi toimiluvan haltijan on toimitettava tilinpäätösasiakirjat Etelä-Suomen lääninhallitukselle kahden kuukauden kuluessa tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta. Näihin asiakirjoihin kuuluvat jäljennökset tilintarkastuskertomuksesta ja tilinpäätöksestä liitteineen.

Toimiluvan haltijan on myös viipymättä ilmoitettava Etelä-Suomen lääninhallitukselle perintätoiminnasta vastaavan henkilön vaihtumisesta. Ilmoitukseen on liitettävä samanlainen selvitys vastaavan henkilön ammattitaidosta, joka 6 §:n 2 momentin 5 kohdan mukaan edellytetään toimilupaa haettaessa. Myös uudeksi vastaavaksi henkilöksi nimeytyllä tulee 5 §:n mukaisesti olla riittävä käytännön kokemus perintätoiminnasta tai perintätoimintaan soveltuva koulutus. Toimiluvan haltijaan liittyvien muiden seikkojen arviointi tapahtuu uuden toimilupahakemuksen käsittelyn yhteydessä.

11 §. *Pakkokeinot.* Pykälän 1 momentin nojalla Etelä-Suomen lääninhallituksen on kiellettävä ilman toimilupaa harjoitettu perintätoiminta, jos toimintaan olisi ehdotetun lain nojalla haettava toimilupa. Yleensä kieltokohdistetaan luvattonta perintätoimintaa harjoittavaan yhteisöön tai elinkeinonharjoittajaan. Lääninhallitus voi kuitenkin ehdotuksen mukaan erityisestä syystä kohdistaa kiellon myös perintätoiminnan harjoittajan palveluksessa olevaan henkilöön tai muuhun, joka toimii hänen lukuunsa. Kieltopäätöksen kohdistaminen luonnolliseen henkilöön voi olla tarpeellista lähinnä silloin, kun on ilmeistä, että perintätoimintaa harjoittava yhteisö ei tule noudattamaan kieltoa eikä kykene suoriutumaan kieltopäätökseen liitettävästä uhkasakosta.

Lääninhallituksen päätöksellä on perintätoiminnan harjoittajaa oikeudellisesti sitova merkitys, joten se on tehtävä kirjallisesti ja annettava tiedoksi asianosaisille. Päätös annetaan tiedoksi siinä järjestyksessä kuin tie-

doksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/1966) säädetään. Yleisen kuulemisperiaatteen mukaisesti lääninhallituksen on ennen kiellon antamista varattava luvattoman perintätoiminnan harjoittajalle tilaisuus esittää mielipiteensä asiasta.

Pykälän 2 momentin nojalla Etelä-Suomen lääninhallitus voi kehottaa toimiluvan haltijaa määrääjässä valitsemaan 9 §:n 1 momentissa tarkoitettun hyväksytyt tilintarkastajan taikka toimittamaan lääninhallitukselle 10 §:n 2 momentissa tai 13 §:n 2 momentissa tarkoitettut tiedot.

Pykälän 3 momentissa säädetään kiellon tai kehotuksen tehosteeksi asetettavasta uhkasakosta. Uhkasakon asettaa Etelä-Suomen lääninhallitus. Säännös ei velvoita uhkasakon asettamiseen, joskin 1 momentissa säädettyä kieltoa on tehostettava sakon uhallla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta. Koska kiellon tarkoituksena on keskeyttää lain säännösten vastaisesti harjoitettu perintätoiminta, on myös perusteltua, että kiellon noudattamiselle asetetaan niin lyhyt määräaika kuin mahdollista. Yleensä voitaneen lähteä siitä, että luvattoman perintätoiminnan harjoittajan sallitaan tehdä kiellon antamisen jälkeen ainoastaan toiminnan lopettamiseksi välttämättömät toimenpiteet.

Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi Etelä-Suomen lääninhallituksen hakemuksesta Hämeen lääninoikeus. Etelä-Suomen lääninhallituksen uhkasakolla tehostettu kieltopäätös saattaa vaikuttaa merkittävästi perintätoimintaa harjoittavan henkilön oikeuksiin, minkä vuoksi on perusteltua, että uhkasakko tuomitaan aina riippumattomassa tuomioistuin-käsittelyssä. Muutoin uhkasakon määräämiseen sovelletaan uhkasakkolain (1113/1990) säännöksiä.

Uhkasakon määrä kussakin yksittäistapauksessa jää lääninhallituksen harkittavaksi. Uhkasakkolain 8 §:n mukaan uhkasakon suuruutta harkittaessa on otettava huomioon päävelvoitteen laatu ja laajuus, velvoitetun maksukyky ja muut asiaan vaikuttavat seikat. Käytännössä uhkasakon määrään luvattonta perintätoiminnan harjoittamista koskevissa tapauksissa vaikuttaisivat ainakin luvattomasti harjoitetun perintätoiminnan laajuus, luvattoman perintätoiminnan harjoittajan liikevaihdon suuruus sekä elinkeinonharjoittajan suhtautuminen valvontaviranomaisen tälle ehdotetun lain nojalla aiemmin antamiin kehotuksiin.

Uhkasakkolain 23 §:ssä on säännös uh-

kasakolla tehostetun kiellon tiedoksiantamisesta. Tarkoituksenmukaisin tiedoksiantotapa lienee yleensä saantitodistusmenettely. Lääninhallitus voi päätöksessään asettaa elinkeinonharjoittajalle määräajan, jonka kuluessa tämän tulee toimeenpanna kieltopäätöksen vaatimat muutokset.

Etelä-Suomen lääninhallituksen kieltöön tai kehoitukseen liittyvä sakon uhka on ainoa keino, jolla perintätoimintaa harjoittava voidaan ohjata lopettamaan luvaton toiminta tai noudattamaan lääninhallituksen kehoitusta, koska lakiin ei ehdoteta otettavaksi rangaistussäännöstä. Yleensä elinkeinojen luvanvaraisuutta koskevassa lainsäädännössä olevissa rangaistussäännöksissä rangaistusuhkana on sakko tai lyhyt vankeusrangaistus. On tavallista, että virallinen syyttäjä ei edes nosta syytettä elinkeino-oikeudellisen lainsäädännön rikkomista koskevan rikosilmoituksen perusteella. Silloinkin, kun rangaistus tuomitaan, seuraamuksena on yleensä pieni sakkorangaistus.

Uhkasakko, joka voidaan rikosoikeudellista rangaistusta tarkemmin mitoittaa yksilöllisesti teon tai laiminlyönnin törkeyden ja muiden olosuhteiden mukaan, toimii käytännössä lievää rangaistusuhkaa tehokkaampana pelotteena. Muun muassa kuluttajansuojalainsäädännön piiriin kuuluvien säännösten noudattamisen valvonnassa markkinaoikeudellinen kieltopäätös uhkasakkoineen on osoittautunut rikosilmoitusta ja sakkorangaistusta tehokkaammaksi. Näistä syistä voidaan arvioida, että ehdotetun lain noudattaminen voidaan turvata riittävän tehokkaasti hallinnollisin pakkokeinoin.

Vaikka ehdotetussa laissa ei ole rangaistussäännöksiä, on huomattava, että muun muassa ehdotetun saatavien perintää koskevan lain rangaistussäännökset ja rikoslain säännökset soveltuvat siitä riippumatta, onko rangaistavaksi säädetty menettely tapahtunut luvallisesti vai luvattomasti harjoitetussa perintätoiminnassa.

12 §. *Kirjallinen varoitus ja toimiluvan peruuttaminen.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niistä tilanteista, joissa Etelä-Suomen lääninhallituksen on peruutettava toimilupa.

Toimilupa on peruutettava ensinnäkin, jos luvan haltija ei enää täytä toimiluvan myöntämisen edellytyksiä eikä ole asetetussa määräajassa korjannut niissä olevaa puutetta. Toimiluvan myöntämisen edellytyksistä ehdotetaan säädettäväksi 2 §:ssä. Jos esimer-

kiksi perintätoiminnan harjoittajan palveluksessa ei ole 5 §:ssä säädettyä ammattitaitovaatimusta täyttävää perintätoiminnasta vastaavaa henkilöä eikä toiminnanharjoittaja ole asetetussa määräajassa korjannut puutetta, on toimilupa peruutettava.

Toimilupa on myös peruutettava, jos perintätoiminnasta vastaava henkilö on laiminlyönyt 5 §:ssä säädetyn velvollisuuden huolehtia siitä, että perintätoiminnassa noudatetaan hyvää perintätapaa ja että toimintaa muutoinkin harjoitetaan lainmukaisesti.

Lisäksi toimilupa on peruutettava, jos toimiluvan haltija on toistuvasti laiminlyönyt 9 §:n 1 momentissa tarkoitettua tilintarkastusta koskevan säännöksen noudattamisen, 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua tilinpäätösasiakirjojen toimittamisvelvollisuuden tai perintätoiminnasta vastaavan henkilön vaihtumista koskevan ilmoitusvelvollisuuden taikka 13 §:n 2 momentista johtuvan tietojenantovelvollisuuden. Säännöstä voitaisiin soveltaa, jos toimiluvan haltija on 11 §:n 2 momentissa säädetystä Etelä-Suomen lääninhallituksen kehoituksesta huolimatta laiminlyönyt 9 §:n 1 momentissa, 10 §:n 2 momentissa tai 13 §:n 2 momentissa tarkoitettua velvollisuuden.

Pykälän 2 momentin mukaan Etelä-Suomen lääninhallitus voi antaa toimiluvan haltijalle toimiluvan peruuttamisen sijasta kirjallisen varoituksen, jos luvan peruuttaminen olisi olosuhteisiin nähden kohtuutonta. Koska toimiluvan peruuttaminen estää harjoittamasta elinkeinotoimintaa, saattaa esimerkiksi vastaavan henkilön vaihtumista koskevan ilmoituksen tai tilinpäätösasiakirjojen toimittamisvelvollisuuden laiminlyönti taikka vastaavan henkilön valvontavelvollisuuden lievää laiminlyönti olla sellainen, että toimiluvan peruuttaminen olisi kohtuutonta. Arvioinnissa on myös otettava huomioon, onko laiminlyönnistä aiheutunut vahinkoa toimeksiantajalle tai velalliselle.

13 §. *Valvontaviranomaisen tiedonsaanti-oikeus.* Etelä-Suomen lääninhallituksella tulee olla oikeus saada toimiluvan hakijan luotettavuutta koskevia tietoja muilta viranomaisilta. Näitä tietoja tarvitaan myös perintätoiminnan harjoittajien valvonnan yhteydessä. Tämän vuoksi pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että lääninhallituksella on oikeus saada valvontaa sekä toimiluvan myöntämistä ja peruuttamista koskevien asioiden käsittelyä varten tar-

peellisiä tietoja rikosrekisteristä ja sakkoran- gaistuksen täytäntöönpanosta annetun ase- tuksen (321/1969) 8 b §:ssä tarkoitetusta sakkorekisteristä. Käytännössä sakkorekiste- riin on merkitty sakon perintään liittyviä tietoja, joita voidaan käyttää hyväksi myös arvioitaessa hakijan vakavaraisuutta.

Pykälän 2 momentin mukaan Etelä-Suo- men lääninhallituksella on salassapitosään- nön estämättä oikeus saada toimiluvan haltijalta lain noudattamisen valvontaa var- ten muut tarpeelliset tiedot. Lääninhallituk- sella on siten oikeus saada valvontaa varten toimiluvan haltijalta esimerkiksi liike- tai ammattisalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja.

14 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momen- tissa säädettäisiin muutoksenhausta ehdote- tun lain nojalla tehtyyn päätökseen. Etelä- Suomen lääninhallituksen päätöksestä voi valittaa lääninoikeuteen siten kuin hallinto- lainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettä- väksi, että Etelä-Suomen lääninhallituksen päätöstä toimiluvan peruuttamisesta on muu- toksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää. Toimiluv- van peruuttaminen tulee kysymykseen, kun luvan haltija on menetellyt hyvin moitittava- vasti. Tämä huomioon ottaen ei olisi asian- mukaista, että yritys voisi edelleen harjoittaa perintätoimintaa. Velallisen ja toimeksianta- jan oikeusturvan takeena tulee olla, että toi- miluvan peruuttamispäätös voidaan viivytyk- settä panna täytäntöön.

15 §. *Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset.* Pykälän 1 momentissa olisi säännös lain voi- maantuloajankohdasta.

Pykälän 2 momentin mukaan Etelä-Suo- men lääninhallitus voisi ottaa 6 §:ssä tarkoi- tetun toimilupahakemuksen käsiteltäväkseen ennen lain voimaantuloa ja toimilupa voitai- siin myöntää lain tullessa voimaan. Lupaha- kemusruuhkan välttämiseksi on tarkoituksen- mukaista, että lääninhallitus voisi jo ennen lain voimaantuloa käsitellä ennen lain voi- maantuloa saapuneet lupahakemukset siten, että toimiluvat voitaisiin myöntää lain tulles- sa voimaan.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettä- väksi, että elinkeinonharjoittaja, joka lain voimaan tullessa harjoittaa lain mukaan lu- vanvaraista toimintaa ja joka on tehnyt 6 §:ssä tarkoitetun toimilupahakemuksen kuuden kuukauden kuluessa lain voimaan- tulosta, saa jatkaa toimintaansa ilman toimi-

lupaa, kunnes hakemus on hyväksytty tai hylätty.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mah- dollisimman pian sen hyväksymisen ja vah- vistamisen jälkeen.

3. Säättämisjärjestys

Esityksessä ehdotetaan perintätoiminnan säättämistä luvanvaraiseksi. Elinkeinotoimin- nan luvanvaraistaminen merkitsee puuttu- mista elinkeinovapauteen, joka otettiin vuon- na 1995 uutena perusoikeutena hallitusmuo- toon. Hallitusmuodon 15 §:n mukaan jokai- sellä on oikeus lain mukaan hankkia toi- meentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Säännöksen sanamuoto "lain mukaan" viittaa mahdollisuuden rajoittaa säännöksessä turvattua oikeutta lailla.

Perintätoiminnan säättäminen luvanvarai- seksi on katsottu välttämättömäksi perintä- toiminnan harjoittajien luotettavuuden, am- mattitaidon ja vakavaraisuuden turvaamiseksi. Laissa perintätoiminnan harjoittamiselle asetetut vähimmäisvaatimukset toisaalta tur- vaavat osaltaan hyvän perintätavan noudatta- mista ja toisaalta pienentävät perintätoimin- taan liittyviä toimeksiantajan taloudellisia riskejä. Näistä syistä perintätoiminnan luvan- varaistamista voidaan pitää painavan yhteis- kunnallisen tarpeen vaatimana. Ehdotetut toimiluvan myöntämisen edellytykset ovat täsmällisiä ja tarkkarajaisia. Toimiluvan myöntämiseen ei ehdotuksen mukaan liittyisi tarkoituksenmukaisuusharkintaa, vaan lupa olisi myönnettävä, jos hakija täyttää laissa säädetyt edellytykset. Verrattaessa ehdotuk- sesta aiheutuvaa elinkeinon harjoittamisen oikeuden rajoittamista perintätoiminnan lu- vanvaraistamisella saavutettaviin etuihin ra- joitusten voidaan katsoa olevan myös suh- teellisuusperiaatteen mukaisia.

Ehdotusta valmisteltaessa on katsottu, että laki voitaisiin säätää tavallisena lakina. Voi- daan kuitenkin pitää suotavana, että ehdo- tuksesta hankitaan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Edus- kunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

perintätoiminnan luvanvaraisuudesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Perintätoiminnan luvanvaraisuus

Perintätoimintaa saa harjoittaa vain se, jolle on myönnetty tässä laissa tarkoitettu toimilupa. *Perintätoiminnalla* tarkoitetaan tässä laissa saatavien perintää toisen lukuun sekä omien saatavien perintää tapauksissa, joissa on ilmeisestä, että saatavat on otettu vastaan yksinomaan perintätarkoituksessa.

Toimiluvan myöntää keskushallintoviranomaisena Etelä-Suomen lääninhallitus.

Tässä laissa säädettyä toimilupaa ei kuitenkaan vaadita satunnaiseen perintätoimintaan, jos perintätoimintaa ei ole markkinoitu. Toimilupaa ei myöskään vaadita:

1) perintätoimintaan, jota valtion, kunnan, kuntayhtymän tai seurakunnan määräysvallassa kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettulla tavalla oleva yhteisö tai säätiö harjoittaa toisen samassa asemassa olevan yhteisön tai säätiön taikka valtion, kunnan, kuntayhtymän tai seurakunnan lukuun;

2) yhteisön tai säätiön saatavien perintään, jos toimeksiantaja ja perintätoiminnan harjoittaja kuuluvat samaan kirjanpitolaissa tarkoitettuun konserniin tai jos toimeksiantaja ja perintätoiminnan harjoittaja ovat saman luonnollisen henkilön määräysvallassa;

3) rahoitustarkastuslain (503/1993) 2 §:ssä tarkoitettujen valvottavien taikka vakuutusyhtiölaissa (1062/1979), ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa (398/1995), vakuutusyhdistyslaissa (1250/1987), työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa (354/1997), vakuutuskassalaissa (1164/1992) tai eläkesäätiölaissa (1774/1995) tarkoitettujen vakuutus- tai eläkelaitosten harjoittamaan perintätoimintaan;

4) asianajajan tai hänen apulaisensa harjoittamaan perintätoimintaan;

5) kuolinpesän osakkaan tai pesänselvittäjän suorittamaan kuolinpesän saatavien perintään;

6) konkurssipesän pesähoitajan suorittamaan pesän saatavien perintään.

Mitä 3 momentin 2, 5 ja 6 kohdassa säädetään ei kuitenkaan sovelleta, jos on ilmeistä, että saatava on siirretty toimeksiantajalle, kuolinpesälle tai konkurssipesälle yksinomaan perintätarkoituksessa.

2 §

Toimiluvan myöntämisen edellytykset

Toimilupa on myönnettävä hakijalle, joka on luotettava ja vakavarainen, jolla on palveluksessaan 5 §:ssä tarkoitettu perintätoiminnasta vastaava henkilö sekä joka kykenee huolehtimaan toimeksiantajan lukuun perittävistä varoista sekä toimeksiantajaa ja velallista koskevien tietojen asianmukaisesta suojaamisesta.

Jos hakija on luonnollinen henkilö, hän voi itse toimia perintätoiminnasta vastaavana henkilönä.

Toimilupaa ei myönnetä, jos hakemuksesta tai olosuhteista muutoin käy ilmi, että hakemuksessa tarkoitettuun toimintaan liittyvät järjestelyt on tehty toimiluvan myöntämisen edellytyksistä annettujen säännösten kiertämiseksi.

Toimilupaa ei liioin myönnetä, ellei hakijana olevalla luonnollisella henkilöllä ole asuinpaikkaa taikka hakijana olevalla yhteisöllä tai säätiöllä sääntömääräistä kotipaikkaa, keskushallintoa tai päätoimipaikkaa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Oikeudesta myöntää poikkeus tässä momentissa säädetystä vaatimuksista säädetään elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) 1 §:n 2 momentissa.

3 §

Hakijan luotettavuus

Toimiluvan hakijaa pidetään luotettavana, jos hakijana olevaa luonnollista henkilöä, hakijana olevan yhteisön tai säätiön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsentä tai varajäsentä, toimitusjohtajaa, vastuunalaista yhtiömiestä taikka muussa näihin rinnastetussa asemassa olevaa taikka perintätoiminnasta vastaavaa henkilöä ei ole lainvoiman saaneella tuomiolla viiden viimeisen vuoden aikana tuomittu vankeusrangaistukseen tai kolmen viimeisen vuoden aikana sakkorangaistukseen rikoksesta, jonka voidaan katsoa osoittavan henkilön olevan ilmeisen sopimaton harjoittamaan perintätoimintaa.

Toimiluvan hakijaa ei kuitenkaan pidetä luotettavana, jos 1 momentissa tarkoitettu henkilö on muutoin aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton perintätoiminnan harjoittajaksi.

4 §

Hakijan vakavaraisuus

Toimiluvan hakijaa pidetään vakavaraisena, jos on ilmeistä, että hakija kykenee vastaamaan taloudellisista velvoitteistaan.

5 §

Vastaava henkilö

Perintätoiminnasta vastaava henkilö on velvollinen huolehtimaan siitä, että perintätoiminnassa noudatetaan hyvää perintätapaa ja että perintätoimintaa muutoinkin harjoitetaan lainmukaisesti. Hänellä on oltava riittävä käytännön kokemus perintätoiminnasta tai perintätoimintaan soveltuva koulutus.

6 §

Toimilupahakemus

Toimiluvan saamiseksi tehtävässä hakemuksessa on oltava riittävät tiedot toimiluvan hakijasta ja hakemuksessa tarkoitettusta toiminnasta.

Hakemukseen on liitettävä:

1) todistus siitä, että perintätoiminnasta vastaava henkilö ja hakija, jos hän on luonnollinen henkilö, hallitsevat itseään ja omaisuuttaan;

2) hakijan kaupparekisteriote;

3) hakijan edellisen tilikauden tilinpäätösasiakirjat;

4) todistus siitä, ettei hakijalla ole maksamatta erääntyneitä veroja;

5) selvitys perintätoiminnasta vastaavan henkilön ammattitaidosta;

6) selvitys siitä, miten hakija aikoo huolehtia toimeksiantajan lukuun perittävien varojen ja omien varojensa pitämisestä erillään sekä toimeksiantajan lukuun perittävien varojen säilyttämisestä luotettavalla tavalla;

7) selvitys siitä, miten hakija aikoo varmistaa toimeksiantajaa ja velallista koskevien tietojen asianmukaisen suojaamisen.

7 §

Toimiluvan myöntäminen

Toimilupa myönnetään enintään viideksi vuodeksi.

8 §

Toiminnan jatkaminen toimilupahakemuksen ollessa vireillä

Jos uutta toimilupaa on haettu viimeistään kaksi kuukautta ennen aikaisemmin myönnetyn toimiluvan voimassaoloajan päättymistä, hakija saa jatkaa perintätoimintaa, kunnes uutta toimilupaa koskeva asia on ratkaistu.

9 §

Tilintarkastus

Toimiluvan haltijan yhden tilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö.

Sen lisäksi, mitä tilintarkastuslaissa (936/1994) säädetään, tilintarkastuskertomuksen tulee sisältää erityinen lausuma siitä, onko toimiluvan haltija pitänyt toimeksiantajan lukuun perimänsä varat erillään omista varoistaan ja säilyttänyt ne luotettavalla tavalla.

10 §

Valvonta

Tämän lain noudattamista valvoo keskushallintoviranomaisena Etelä-Suomen lääninhallitus.

Toimiluvan haltijan on toimitettava Etelä-Suomen lääninhallitukselle jäljennökset tilintarkastuskertomuksesta ja tilinpäätöksestä liitteineen kahden kuukauden kuluessa tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta. Toimiluvan haltijan on myös viipymättä tehtävä lääninhallitukselle ilmoitus perintätoiminnasta vastaavan henkilön vaihtumisesta ja esitettävä selvitys uuden vastaavan henkilön ammattitaidosta.

11 §

Pakkokeinot

Etelä-Suomen lääninhallituksen on kielletty perintätoiminta, jota harjoitetaan ilman tässä laissa säädettyä toimilupaa. Kielto voidaan, jos siihen on erityistä syytä, kohdistaa myös perintätoiminnan harjoittajan palveluksessa olevaan henkilöön tai muuhun, joka toimii hänen lukuunsa.

Jos toimiluvan haltija laiminlyö 9 §:n 1 momentissa tai 10 §:n 2 momentissa säädetyn tai 13 §:n 2 momentista johtuvan velvollisuuden, Etelä-Suomen lääninhallitus voi kehottaa asianomaista täyttämään sen määräajassa.

Etelä-Suomen lääninhallitus voi asettaa tässä pykälässä tarkoitetun kiellon tai kehoituksen tehosteeksi uhkasakon. Edellä 1 momentissa tarkoitettua kieltoa on kuitenkin tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi Hämeen lääninoikeus. Uhkasakosta on muutoin voimassa, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

12 §

Kirjallinen varoitus ja toimiluvan peruuttaminen

Etelä-Suomen lääninhallituksen on peruuttettava toimilupa, jos toimiluvan haltija ei enää täytä toimiluvan myöntämisen edellytyksiä eikä ole asetetussa määräajassa kor-

jannut niissä olevaa puutetta tai jos perintätoiminnasta vastaava henkilö on laiminlyönyt 5 §:ssä säädetyn velvollisuutensa. Toimilupa on peruutettava myös, jos toimiluvan haltija on toistuvasti laiminlyönyt 9 §:n 1 momentissa tai 10 §:n 2 momentissa säädetyn tai 13 §:n 2 momentista johtuvan velvollisuuden.

Jos toimiluvan peruuttaminen olisi olosuhteisiin nähden kohtuutonta, Etelä-Suomen lääninhallitus voi sen sijasta antaa toimiluvan haltijalle kirjallisen varoituksen.

13 §

Valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeus

Etelä-Suomen lääninhallituksella on oikeus saada valvontaa sekä toimiluvan myöntämistä ja peruuttamista koskevien asioiden käsittelyä varten tarpeellisia tietoja rikosrekisteristä ja sakkorangaistuksen täytäntöönpanosta annetun asetuksen (321/1969) 8 b §:ssä tarkoitetusta sakkorekisteristä.

Etelä-Suomen lääninhallituksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus pyynnöstä saada toimiluvan haltijalta tämän lain noudattamisen valvontaa varten muut tarpeelliset tiedot.

14 §

Muutoksenhaku

Muutoksen hakemisesta tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen on voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tässä laissa tarkoitettua päätöstä toimiluvan peruuttamisesta on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

15 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Toimilupahakemus voidaan ottaa käsiteltäväksi ennen tämän lain voimaantuloa ja toimilupa myöntää tämän lain tullessa voimaan.

Joka tämän lain voimaan tullessa harjoittaa lain mukaan toimilupaa edellyttävää toimintaa ja joka on tehnyt 6 §:ssä tarkoitettun toimilupahakemuksen kuuden kuukauden

kuluessa lain voimaantulosta, saa jatkaa toimintaansa ilman toimilupaa, kunnes toimiluvan myöntämistä koskeva asia on ratkaistu.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Kauppa- ja teollisuusministeri *Antti Kalliomäki*

